

Upravištvu Ljubljana, Knažjeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Posredništvo: Ljubljana, Knažjeva ulica 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu

Dunaj v zadregi

Pod vplivom avstrijskih in madžarskih legitimističnih krogov se avstrijska vlada še vedno ni odločila glede izročitve Perčevića, čeravno se je dunajska kasacija izjavila za takojšnjo ugoditev francoski zahtevi

Perčec se še vedno skriva na Madžarskem

Madžari bi se ga sicer radi iznebili, boje pa se, da bi ga drugod takoj aretirali

Praga, 11. novembra. r. »Narodni Listi« pišejo, da Madžarska z največjo nervoznostjo pričakuje, kaj bo odgovorila Avstrija na francosko zahtevo po izročitvi Perčevića, ki je bil najintimnejši soizvednik Paveliča in generala Sarkotiča in kateremu so dobro znane tudi vse podrobnosti o zvezah Madžarske s teroristi. Če bi se vse te stvari razkrile, pišejo »Narodni Listi« potem bi bila Madžarska v zvezi z marsejskim atentatom še bolj kompromitirana, kakor je že dosedaj. Zato si Madžari na vse načine prizadevajo, da Avstrija ne bi izročila Perčevića francoskim oblastem.

Na drugi strani je docela zanesljivo ugotovljeno, da se zloglasni Perčec še

vedno skriva na Madžarskem, in sicer na posestvu grofa Elemara Jankovića. Madžarskim oblastem bi bilo najljubše, če bi se Perčec preselil iz Madžarske kam drugam, toda boje se, da bi ga v kak drugi državi aretirali. Med madžarskimi in avstrijskimi oblastmi so se tudi že vršili razgovori o tem, da bi se Perčec tajno preselil iz Madžarske v Avstrijo. Ti razgovori pa niso dovedli do sporazuma, ker se avstrijska vlada boji, da bi ta stvar prišla na dan in bi bile avstrijske oblasti prisiljene, da ga aretirajo. Perčec je v zadnjem času že ponovno menjal svoje bivališče na Madžarskem, da bi se mogle madžarske oblasti izgovarjati, da ga ne morejo najti.

kem vprašanju izzove konflikt s Francijo. Pri tem je opozarjal zlasti na še ne urejene razmere z Nemčijo in na to, da rimski protokoli niso rodili pričakovanih sadov. Zato so legitimistični krogi v zadnji dobi na vso moč podpirali akcijo za doseg sporazuma z Nemčijo, da bi si Avstrija v skrajnem primeru zavarovala hrbet. Pogajanja z Nemčijo so v polnem teku in Avstrija kaže docela izredno popustljivost. V dunajskih političnih krogih smatrajo, da je to v neposredni zvezi z akcijo Gömbösa.

Kasacija predlaga izročitev

Iz previdnosti pa je dunajska vlada kljub temu, da je nekako že v naprej sklenjeno, da Perčevića ne izroči, naročila dunajskemu kasacijskemu sodišču, da s pravne strani prouči francoske zahteve. Kasacijsko sodišče je po celodnevni razpravi sestavilo svoje poročilo in ga predložilo pravosodnemu ministru. Avstrijska vlada je izdala strog nalog, da morajo ostati sklepi in

nezaslišan način kršila mednarodne pogodbe in se očitno postavila na stran zaščitnikov marsejskih zločincev.

Kakor se doznavajo iz vladnih krogov bosta kancelar dr. Schuschnigg in zu-

Gömbös

nanji minister Berger-Waldenegg že prihodnje dni odpotovala v Rim, da se še enkrat posvetujeta z Mussolinijem.

Mussolini obišče Dunaj in Budimpešto?

Pariz, 11. novembra. r. Agencija Fournier poroča, da namerava Mussolini v kratkem posetiti Budimpešto in Dunaj. Po informacijah omenjene agencije je Mussolini obljubil madžarskemu ministrskemu predsedniku Gömbösu, da mu bo v najkrajšem času vrnil poset. Mussolini namerava poleteti z letalom iz Rima najprej v Budimpešto, na povratku pa se namerava ustaviti na Dunaju. Poslужil se bo trimotornega letala, s katerim je nedavno sam pilotiral iz Rima v Florenco.

Čudno odlikovanje

Praga, 11. novembra. r. Českoslov. listi obširno komentirajo vesti, da je papež ob priliki poslednjega poseta v Rimu odlikoval madžarskega ministrskega predsednika Gömbösa z naj-

višjim vatikanskim odlikovanjem. »Narodni Listi« izražajo začudenje nad tem, da je bil Gömbös odlikovan baš pri tej priliki, ko je šel v Rim interve-

Obletnica premirja

Jugoslavija se je obenem spominjala največjega tvorca miru, kralja Aleksandra

Beograd, 11. novembra. p. Po vsej državi je bila danes praznovana obletnica premirja z dveminutnim molkom in ustavitvijo vsega prometa. Na pokopališčih so se vršile spominke svečanosti in zadušnice za padle vojake. Svečanostim so prisostvovali zastopniki oblasti ter raznih nacionalnih in kulturnih organizacij. Točno ob 11. so sirene dale znak za prekinitev prometa in dveminutni molk. Ustavili so se ne samo tramvaji, avtobusi in vsa druga vozila, marveč tudi pešci, ki so odkritih glav z dveminutnim molkom počastili spomin padlih vojakov. Posebno svečana je bila proslava na beograjskem vojaškem pokopališču, kjer se je zbrala velika množica. Nj. Vel. kralja je zastopal polkovnik Milorad Radović, ministrskega predsednika pa šef Centralnega Presbira dr. Luković. Po cerkvenih obredih je imel lep govor episkop dr. Vujčić, nato pa so govorili še predsednik Vidaka g. Stefanović, odpravnik poslov francoskega poslaštva Knobel in zastopnik francoske kolonije g. Delare. Ob koncu svečanosti je vojska četa oddala častno salvo.

V Zagrebu so se obenem s praznovanjem obletnice premirja spominjali tudi največjega pobornika miru, pokojnega kralja. Pred kolodvorom je bila postavljena velika kraljeva slika, pred katero so polagali zastopniki raznih društev vence in prižigali sveče. Francoska kolonija je priredila še posebno svečanost ter se je korporativno poklonila spomenu velikega tvorca miru. Francoski generalni konzul Garea je položil pred kraljevo sliko krasen venec s francosko in jugoslovensko trobojko.

Topola, 11. novembra. AA. Tudi danes so številna odposlanstva obiskala sveti

nirat zaradi zaščite marsejskih zločincev. To odlikovanje je zaradi tega izzvalo v vsej evropski javnosti največje začudenje, zlasti še, ker so znane zveze med madžarskimi in avstrijskimi legitimisti in Vatikanom ter njihovo skupno prizadevanje za obnovo katoliške monarhije v Podunavju s Habsburžani na čelu. Okolnost, da je Vatikan odlikoval Gömbösa baš v tem trenutku, ko je prišel v Rim zaradi zaščite marsejskih teroristov, daje temu odlikovanju vsekakor docela poseben značaj. Bilo bi vsekakor koristno in zanimivo, da bi Vatikan pojasnil, zakaj je bil Gömbös prav za prav odlikovan.

grob jugoslovenskega naroda. Posebno številna so bila odposlanstva iz bližnje in daljne okolice. Po mnogih krajih so se vršile posebne krajevne spominke svečane, stl.

Blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju so se tekoma današnjega dne poklonili zastopniki gospodarskih krogov, odposlanec Subotice, delegati Jadranske straže iz Svilača in mnogi pojedinci.

Kočane, 11. novembra. AA. Tu je bila danes velika spominška slovesnost za bla. gospojnega viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. Slovesnosti je prisostvovalo nad 6000 ljudi iz mesta in okolice. Spominška slovesnost je priredil narodni poslanec Mita Dimitrijević. Po govorih raznih govornikov je poslanec Dimitrijević prečital zaoblubo, ki so jo prisotni soglasno ponovili. V njej obljublja, da bodo ohranili spomin na viteškega kralja, da bodo čuvali Jugoslavijo in da bodo zvesti Nj. Vel. kralju Petru II.

Spominška plošča v Marseillen

Pariz, 11. novembra. AA. Iz Marseillea poročajo, da so v bližini kraja, kjer sta padla blagopokojni viteški kralj Aleksander I. Ujedinitelj in zunanji minister Louis Barthou, postavili spominško ploščo. Na njej so vklesane te besede:

9. oktobra 1934

Tu sta padla borca za svobodo in mir, prijatelja Marseillea in Francije, jugoslov. venski kralj Aleksander I. in zunanji minister Louis Barthou.

Načrti Nemčije

Nemčija se pripravlja na novo zunanjepolitično akcijo — Hitlerjev zaupnik v Londonu

London, 11. novembra. w. Pred par dnevi je prispel v London zunanjepolitični zaupnik kancelarja Hitlerja Ribbentrop. Uradno naglašajo, da je njegov prihod v London docela zasebnega značaja. »Daily Herald« pa poroča danes, da je Hitler poslal Ribbentropa v London, da bi staval angleški vladi naslednje predloge:

1. Nemčija smatra, da je glede na okoliščine, da razorožitvena pogajanja niso imela uspeha, posebno pa zaradi ničnosti izjave z decembra 1932 o enakopravnosti in oboroževanju Nemčije oproščena obveznosti po V. delu Versailleske pogodbe.
2. Če velesile priznajo to stališče Nemčije, je Nemčija pripravljena vrniti se v Društvo narodov in na razorožitveno konferenco.
3. Če bo Francija pristala na to, bi Nemčija resno pričela razmišljati o pristopu k vzhodnemu paktu v smislu francoskih predlogov.

List pristavlja še, da bo Ribbentrop, če bo dobil v Londonu ugoden odgovor, potoval nato še v Pariz.

Pariz, 11. novembra. w. Nemški poslanik v Parizu Köster je imel te dni ponovno razgovor s francoskim zunanjim ministrom

Lavalom v Posaarju. V razgovoru, ki je že drugi v teku enega tedna, je v imenu nemške vlade protestiral proti vkorakanju francoskih čet v Posaarje, če bi se med volitvami v Posaarju pojavili nemiri. Marca 1926 v Društvu narodov sprejeti sklep, na katerega se opira francoska vlada, se po nemškem naziranju nanaša samo na možnost, da bi francoske čete korakale preko saarskega ozemlja v taktično širino, da bi se postal ta sklep brezpredmeten. Razen tega odreda državna vlada vladnemu predsedniku za Posaarje Knoxu pravico, da bi poklical francosko vojsko v Posaarje, ker je vprašanje tamkajšnje policije z ojačenjem po nevarnih inozemskih končnoveljavno urejeno. O isti zadevi je imel tudi francoski poslanik v Berlinu François Poncet, ki bva sedaj v Parizu, dolg razgovor z Lavalom. Poncet se bo prihodnjo nedeljo z novimi navodili francoske vlade vrnil v Berlin.

Dr. Schacht pade! v nemilost?

Berlin, 11. novembra. č. Poročajo, da se je Hitler pokazal naklonjenemu nasprotnikom dr. Schachta, ki očitno guvernerju Državne banke slabo finančno politiko. Njegova politika naj bi bila le slaba kopija Rathenauove povojne gospodarske politike. Zaradi tega se že čujejo glasovi, da bo dr. Schacht odstavljen. Za njegovega naslednika označujejo poučeni politični krogi bivšega glavnega urednika lista »Berliner Börsenzeitung« in sedanjega državnega tiskovnega šefa dr. Funka. Skoro gotovo pa se sprememba pri vodstvu nemške Državne banke ne bo izvršila pred 13. januarjem, ko bo v Posaarju plebiscit.

Tajno oboroževanje Nemčije

London, 11. novembra. AA. »Daily Mail« poroča, da bo Nemčija v najkrajšem času dogradila največje letalsko tovarno sveta. V njej bo zaposlenih 30.000 delavcev. Druge tovarne se nahajajo ob Baltskem morju. Iz tovarne v Friedrichshafnu odleti vsako noč v neznano smer eno ali dve letali. List smatra, da dela zdaj v Nemčiji v tamonjih letalskih tovarnah najmanj 150.000 delavcev. Nemčija bo imela leta 1935. najmanj 25.000 letal.

Nov pokret avstrijskih hitlerjevcev

Tajne organizacije narodnih socialistov znova razvijajo živahno akcijo proti režimu, ki je zaradi tega v velikih skrbih

Dunaj, 11. novembra. r. Listi poročajo, da je v zadnjem času znova oživela akcija avstrijskih narodnih socialistov. Njihove sicer razpuščene organizacije so začele znova delovati ter prirejajo tajna zborovanja in sešanke, na katerih razpravljajo o novi akciji proti sedanjemu avstrijskemu režimu. Kljub najstrožjim ukrepom vlade je naletela akcija narodnih socialistov v širokih plasteh na živahen odziv in zavzema znova za režim zelo nevaren obseg. V Mayersdorfu in Schwarzachu so imeli včeraj narodni socialisti javna zborova-

nja, na katerih so pred več tisočglavo množico zažgali zastave z Dollfusovim lopatastim križem.

V vladnih krogih je izzval ta pokret veliko vznemirjenje, zlasti še, ker postaja gospodarski in socialni položaj čimdalje slabši in daje to nasprotnikom režima mnogo gradiva za njihovo propagando. Vladni krogi se boje, da pripravljajo hitlerjevci ponovitev julijskih dogodkov. Vlada je zato izdala vsem oblastem najstrožji nalog, naj pokret hitlerjevcev z vso strogostjo zatirajo.

Mussolini

predlogi kasacijskega sodišča v največji tajnosti. Kljub temu pa se je izvedelo, da je kasacijsko sodišče v svojem poročilu prišlo do sklepa, da je izročitev polkovnika Perčevića tako po avstrijski zakonodaji, kakor po mednarodnih pogodbah ne samo na mestu, marveč tudi neobhodno potrebna, ker je iz dokazov, ki jih je predložila francoska vlada, nepoobito razvidno, da je bil Perčević eden izmed glavnih organizatorjev marsejskega zločina.

Vlada je včeraj in danes razpravljala o poročilu kasacijskega sodišča, vendar pa ni prišlo še do nikakega sklepa, ker vladni krogi še vedno upajo, da se bo na kakršenkoli način posrečilo izogniti se izročitvi Perčevića.

Strah pred posledicami

V treznih političnih krogih vlada zaradi tega nepopolnega oklevanja avstrijske vlade veliko vznemirjenje, zlasti še, ker se je iz diplomatskih krogov izvedelo, da zavzema Francija v tem pogledu nepopustljivo stališče in da bo nastopila proti Avstriji z vsemi represalijami, ako bo Avstrija na tako

Iskanje izhoda

Na Dunaju ni danes več nobena tajnost, da je Gömbösov poset v Rimu in njegov posvet z avstrijskimi državniki na Semmeringu veljal izključno vprašanju izročitve v marsejski zločin zapletenih teroristov. Posvet na Semmeringu sicer ni dovedel do nikakih konkretnih sklepov, vendar pa je, kakor se doznavajo iz zelo dobro poučenih krogov, avstrijska vlada zelo naklonjena stališču Madžarske, naj bi se teroristi ne izročili francoskim oblastem, da bi tako ne prišlo na dan stvari, ki bi bile prizadeletim državam in mnogim njihovim vodilnim državnikom skrajno neprijetne.

Dr. Schuschnigg

Že septembarska razprava pred Društvom narodov ob priliki famozne madžarske pritožbe proti Jugoslaviji je dala evropski javnosti priložnost, da se poučijo o pravem stanju stvari. Že takrat je bilo jasno dokazano, kje se zbirajo teroristi in kdo jih podpira. Preiskava o marsejskem zločinu pa je prinesla na dan še razne druge podrobnosti, tako da se evropska javnost ne da več varati s še tako spretno zasnovanimi manevri.

Vpliv legitimistov

Madžarska je sedaj pod osebnim vodstvom ministrskega predsednika Gömbösa razvila naravnost obupno akcijo, da ne pridejo na dan še huje stvari in smatra zato predvsem za potrebno, da se izročitev glavnih organizatorjev teroristične akcije za vsako ceno prepreči.

Avstrijski in madžarski legitimistični krogi, ki se zavzemajo za obnovo habsburške dinastije, imajo seveda največji interes na tem, da bi ta madžarska akcija rodila čim večji uspeh. Zveze med legitimisti in avstrijske vlade so prav tako dobro znane. Saj sede v avstrijski vladi najizrazitejši monarhisti s podkancijem knezom Starhembergom in zunanjim ministrom baronom Berger-Waldeneggom na čelu. Vplivu teh krogov je v prvi vrsti pripisati, da je bila avstrijska vlada že od vsega začetka proti temu, da bi se ugodilo francoski zahtevi in da bi se Perčević izročil francoskim oblastem.

Sumljiva popustljivost

V zadnjem času, ko je postalo to vprašanje vse bolj pereče, so legitimistični krogi na Dunaju razvili izredno živahno akcijo in delajo na to, da bi se Perčević v nobenem primeru ne izročil francoskim oblastem. Avstrijski kancelar dr. Schuschnigg je opozarjal na izredno težaven položaj Avstrije, ki je v marsejskem pogledu docela odvisna od podpore Francije in izrazil mnenje, da ni v interesu Avstrije, da na ta-

Mariborska Brazda v Jakopičevem paviljonu

Slovesna otvoritev prve razstave mariborskih umetnikov v Ljubljani

Ljubljana, 11. novembra.

V Jakopičevem paviljonu je bila ob 11. uri slovesno odprta kolektivna razstava stajarskih umetnikov, zbranih v mariborskem klubu Brazda, ki so jo priredili pod pokroviteljstvom svojega odličnega rojaka pomočnika bana dr. Pirkmaierja. K otvoritvi se je zbralo veliko število kulturnega občinstva, kar prča, da zna Ljubljana ceniti kulturne in umetniške napore naše obmejne periferije. V imenu pokrovitelja, ki je bil izdružen po nujnih poslih, se je udeležil otvoritve načelnik prosvetnega oddelka pri banski upravi prof. Breznik, nadalje predstojnik mestne občine dr. Puc, višji državni tožilec Grasselli, finančni direktor dr. Valjavec, konservator dr. Stele in upravniki Zorman za Narodno galerijo, senator dr. Rožič in še mnogo drugih občinstva, zlasti narodnih dam. Stevilno so bili zastopani upodabljači umetniki naše metropole z mojstrom Jakopičem in predstojnikom Društva upodabljačih umetnikov g. G. A. Kosom na čelu, razstavljajoče njihove tovaršice iz Maribora pa sta zastopala Trstenjak in Jirak.

V imenu Narodne galerije kot oskrbovalke Jakopičevih paviljona je mariborske slikarje pozdravil dr. Stele. Dejstvo, da nastopa danes v središču slovenskega kulturnega življenja kar cela skupina mariborskih slikarjev, je izjaval med drugim je toliko bolj razveseljujoče, ker se bo malo pred svetovno vojno že zdela, da bo Maribor kot slovensko kulturno žarišče kmalu umrl. Zadnjih petnajst let življenja tega važnega območnega mesta pa nas ni prepričalo samo, da je znalo ohraniti to, kar so v zgodovinskem društvu in največjeodnejših razmerah osredotočili najdaljši slovenski kulturni delavci takratne Stajarske, ampak da ima to mesto tudi izredno ambicijo, postati ugledno kulturno središče na skrajni severni meji naše države. Posebno važno je dejstvo, da kaže to izrazito obsejno trgovsko središče pred vseh željo, da postane metropola slovenske duhovne kulture. Muzejsko in zgodovinsko društvo, Banovinski arhiv, Studijska knjižnica, Mestni muzej in z vsemi tem ozko zvezani Časopis za zgodovino in narodopisje postajajo zavodi in ustanove, ki tekmujejo z najboljšimi v Jugoslaviji. Poleg njih pa sta prav področji besedne in slikarske umetnosti tisti, kjer vseh teh petnajst let čutimo, kako se sunoma uveljavlja želja po samostojnem življenju in izražanju. Zadnjič čas je že, da Ljubljana prizna te napore in poišče pot do bolj živahne izmenjave kulturnih uspehov med obema središčema. Razstava »Brazda« naj bo temu uspešen začetek. Na koncu je dr. Stele prečital še pozdravno brzojavko predsednika Narodne galerije dr. Windischerja, ki se mudi pravkar v Beogradu in ki pristržno pozdravlja mariborske umetnike in njih razstavo ter jim želi obilo moralnega in gnetnega uspeha.

V kratkem govoru se je nato prof. Jirak zahvalil v imenu mariborskih umetnikov pomočniku bana za naklonjenost, da je

prevzel pokroviteljstvo nad razstavo, dr. Steletu za prijazne želje, zlasti pa upravniku Zormanu, ki je z vso skrbjo in vnuemno prevzel aranžma prireditve. V obmejnem Mariboru je našim umetnikom naložena posebna naloga, da propagirajo našo narodno umetnost in zato tudi upravičeno računajo na moralno in gnetno podporo v Ljubljani. Dobro bi bilo, da bi ljubljanski njihovi kolege vsaj vsako leto v moč njih skupinah razstavili v Mariboru, ker je ravno ob meji vsaka kulturna prireditev velike važnosti. — Nato je načelnik prof. Breznik v imenu pomočnika bana izrekel iskrene pozdrave vsem, zlasti pa mariborskim umetnikom, in nadaljeval: Umetnost, ki je eden najbolj važnih činiteljev vsega kulturnega udejstvovanja vsakega naroda, se je tudi med Slovenci krepko afirmirala in prodrla v najširše sloje naroda. Od prve razstave slovenskih umetnikov pri Mietkeju na Dunaju pa do otvoritve te razstave je ogromen njen razmah, in na tem razmahu imajo glavno za slugo razstave, ki so razumevanje za umetnostna stremjenja popularizirale in poglobile. Ni točno, da bi se Slovenci malo zanimali za umetnost. Treba je le pogledati v stanovanja naših meščanskih slojev, pa boste videli, v kako velikem obsegu so že originalna dela naših umetnikov izpodrinila razne tuje reprodukcije. Delo na tem polju se mora nadaljevati in dela naših umetnikov bodo prodrla v vse kotičke naše domovine. Ljubljana je središče slovenske kulture v literaturi, glasbi in umetnosti. Ona je ognjišče, ki privablja k sebi umetnike vseh stanov. Zato je naravno, da je v to naše središče poslala svoje umetnike tudi naša severna meja, naš Maribor. Ne more biti dvoma, da bodo na današnje prvo razstavo »Brazda« sledile še druge. Prav tako pa želimo pozdraviti v Ljubljani tudi ustvarjalce umetnike iz drugih delov naše širše domovine. Vezj morajo biti vedno močnejše, da bo celota trdna in nerazdružljiva. Na koncu je prof. Breznik proglasil razstavo za odprto, nakar je sledil skupen ogled.

V vseh štirih prostorih Jakopičevega paviljona so Mariborčani razstavili nekaj nad 130 del, Veliko srednje dvorano so zasedli Albert Sirk, ki se je udonil pri Sv. Lenurtu v Slov. gorah in ki razstavlja 27 oljnatih slik, akvarelov in oglja, Karel Jirak iz Maribora, ki se je predstavil z 18 olji in pasteli, ter Ivan Kos iz Maribora, ki razstavlja prav tako 18 del v olju, akvarelu, korezu in risbi. V desni dvorani je nestor mariborskih slikarjev Anton Givajc razstavil 40 oljnatih slik, pretežno po motivih iz naših Savinskih planin in drugih slovenskih pokrajin. Oba prostora na levi sta zavzela France Košir iz Ptuja z 12 olji in akvareli in pa Anton Trstenjak, ki stalno živi v Pragi in ki izpričuje tako po snovi kakor po kvaliteti svojo svetsko razglednost, z 21 guašji in akvareli. O zanimivi razstavi, ki zasluži, da ji Ljubljana posveti vso pozornost, bo »Jutro« še podrobno poročalo.

gradbene tehnike. Most je zgrajen tako, da se mora ob primerni obremenitvi nekoliko poestiti proti sredi. Pri polizkusni obremenitvi se most obremenil na sredi s 150 tonami, za kar se bo uporabilo 12 velikih 12-tonskih tovornih avtomobilov. Poleg njih bodo vozili čez most težki cestni valjarji in pojašje čez 800 popolnoma opremljenih konjenikov. Most nosi 37 debelih jeklenih kablov, ki je vsak spleten iz 185 tankih. Vsak veliki kabel mora ob tej polizkusni obremenitvi nositi po 357 ton, vsi skupaj pa okoli 13.300 ton.

Umor brata in rop

Celje, 11. novembra.

Na okrožnem sodišču v Celju je bila včeraj pred tričlanskim senatom pod predsedstvom s. o. s. Božiča razprava zaradi uboja, pred petčlanskim senatom pod predsedstvom s. o. s. dr. Dolničarja pa razprava zaradi roparskega napada. Javno obtožbo je zastopal namestnik drž. tožila dr. Juhart, oba obtoženca pa je zagovarjal dr. Lovrec, odvetniški pripravnik v pisarni dr. Kalana.

Lastnega brata je zabodel v srce

Prvi se je zagovarjal 20letni posestnikov sin Avgust Dežnikar iz Dobrovelj pri Braslovcah.

Dne 14. oktobra je bil obtoženi Avgust Dežnikar s svojim bratom Francem, svojo sestro Marijo Uratnikovo in njenim možem Antonom Uratnikom ter še nekaterimi drugimi v hiši svoje druge sestre, Terezije Rovšnikove, v Stopniku pri Vranskem. Vsi so pili žganje, vino in šmarnico. Ko je Uratnikova opazila, da je njen mož že precej vinjen, ga je prosila, da bi šel z njo domov v Braslovce. Ker je njen mož ni hotel ubogati, je šla sama domov. Njen mož je z ostalimi pil naprej. Uratnik je pričel grditi svojo ženo, ki je bila sama odšla domov. Franc Dežnikar se je zavzel za svojo sestro. Razburjen je pograbil bukovo palico in zamahnil proti svojem bratu Uratniku, zadel pa je svojega brata Avgusta dvakrat po rokah. Avgust Dežnikar je razjarjen pograbil knjižniški nož, ki je ležal na mizi, in zabodel

Posebna komisija je 2. t. m. pregledala dovršeni most in je temu pregledu prisostvoval tudi glavni predstavnik velike nemške tvrdke »Gutehoffnungshütte« iz Oberhausena na Reni, ki je dobavila vso železno konstrukcijo in jo tudi montirala, ravatelj Seemann, ki je izjavil, da je zelo zadovoljen z dovršenim delom. Obremenitveni polizkus pa se izvrši pod vodstvom znanega strokovnjaka dr. Mirka Roša, profesorja na politehniku v Zürichu in ravnatelja zavoda za preizkušanje železnih konstrukcij.

svojega brata Franca naravnost v srce. Ranjeni brat se je takoj zgrudil in po petku četrte ure umrl. Obtoženec je priznal dejanje, zagovarjal se je pa s silobranom.

Sodišče je obsodilo Avgusta Dežnikarja zaradi prekoračenja silobrana po paragrafu 178-2 na 1 leto strogega zaporja in plačilo stroškov kazenskega postopanja.

Nočni roparski napad

Pri drugi razpravi se je zagovarjal 51letni, v Zabukovju rojeni Alojz Požun, brezposelen kovaški pomočnik brez stalne, ga bivališča.

Alojz Požun, ki je bil zaradi tatvin že večkrat kaznovan, se je letos 27. septembra sestal v bližini Gornjega Obrežja pri Arčičah z dvema možikoma, ki ju ne pozna po imenu. Dogovorili so se, da bodo napadli premožnega posestnika Janeza Golčiča v Gornjem Obrežju. V noči na petek 28. septembra so se vsi trije splazili k Golčičevi hiši. Odprli so vrata, ki so bila znotraj zaprta z dvema zapahoma, in vstopili v vežo, kjer so čakali na lastnika. Golčič je kmalu splohljil iz sobe v vežo. Dva roparja sta ga takoj pograbila, tretji pa je imel pripravljene vile. Golčič je zakričal, nakar mu je prihitel na pomoč njegov hlapec Anton Bratanič. Napadalec so se ustrašili in se podali v beg. Alojz Požun je na begu padel, nakar so ga ujeli. Požun je trdil, da ni napadel Golčiča in da tudi ni imel vil v rokah.

Sodišče je obsodilo Alojza Požuna zaradi roparskega napada po par. 328-2 na 2 in pol leta robije in na izgubo častnih pravic za dve leti.

Sreska šolska vrtnarska in perutninarška razstava v Celju

V dneh od 28. do 30. oktobra je vladalo v obsežnih prostorih okoliške deške šole v Celju živahno vrvenje. Vršila se je razstava šolskih vrtnar in štajarske kokeši celjskega sreza. Svetla in obširna telovadnica je jedva zadoščala obširnemu materialu, ki je okusno razporejen nudil harmonično sliko vrtnarskega dela našega učitelstva. Prednja polovica dvorane je poželjivo vabila prijatelje sadja v izbranih pomolokih skupinah jabolk, hrušk, kutin, lesnikov in orehov. Naprednemu sadjarju so nazorno vzbujale smisel za trgovsko opremo sadja sicer ne številni, toda strokovno in zaeno malkavno opremljeni sadni zaboji. Ravno v tem se tiči velika pomankljivost v sadjarski izobrazbi našega podeželja, da svojega, dostikrat prav krasnega sadja ne zna nuditi v trgovsko reklamni obliki odjemalcem.

Kmetički sadjarji obiskovalci so ravno tu našli svoje najboljše zadoščenje, pa tudi pobudo, kajti prepričali so se, kaj se da tudi v celjskem srezu, ki nima ravno prvovrstnih talnih in klimatičnih pogojev za sadjarstvo, doseči. Razumno negovanje sadovnjakov, primerna izbira sadnih plemen in vrst, dobro gnojenje, škropljenje ter skrbno obiranje sadja v jeseni so bili ne samo v dokončnem uspehu, ampak tudi v modelih, slikah, sadjarskem orodju, osebno pa v ljubkih pismenih, računskih in risarskih izdelkih šolarjev nazorno dokumentirani.

Ravno v današnji delomrznosti psihozi velikega dela mladine, ki se izogiba ročnega dela, je vzgoja šolske in odrasle mladine k ljubezni domačije, spoštovanju kmetijskega dela in subjektivni cenitvi domačih proizvodov važen moment za nadaljnjo zdravo miselnost našega naroda.

Posestniki strokovnjaki in lajki, zrasli na osnovah birokratično formalistične avstrijske šole, so izražali globoko priznanje učitelstvu, ki stvarno in srčno pravilno razumeva vzgojne smotre naše vasi za intelektualni in gospodarski napredek. V teh malenkostih in drobnarijah se je zrcalila duševnost današnjega podeželskega učenca v njegovem pojmovanju kmeta v borbi za gospodarski napredek.

Povrtninska skupina sama po sebi v tako pozni prirodni dobi seveda ni mogla nuditi tekme šolskih vrtnarjev, toda v svoji slikoviti arhitektoniki je harmonično dopolnjevala celoten vtis.

Nacrti šolskih vrtnar, fotografije in slike šolskih poslopij, vrtnih skupin, osebno pa šolske mladine pri vrtnem delu so v obče zanimala. V svoji raznolikosti in pestrosti nudijo dobro osnovo za prvo knjigo o šolskih vrtnih, ki je na obzoru.

V paviljončkih so razstavljali v mikavni vseh vrst na razne načine. In smo videli prave buteljke ribezvega, borovničevega vina in brezalkoholnih sadnih sokov, sadne meze in druge sadne dobrote, ki domujejo v naših šolskih vrtnih. Tudi šolski čebelarji so imeli svoj oddelek, ravno tako učitelji hmeljarji; tudi ta sta bila privlačna in polna obiskovalcev.

Sadjarstvo celjskega sreza ima svoje temelje v učiteljih sadjarjih, ki jih po večini že krije gruda, toda njihova imena še hvalježno živijo v narodni tradiciji. Tri stenske table so navajale njih imena in v lapidarnih stavkih njihovo sadjarsko oranje ledine. Bilo bi umestno, da se opiše sadjarska zgodovina celjskega sreza v strokovnih listih.

Razstavno arhitektoniko je zasnoval strokovni učitelj g. Fr. Vardijan iz Šentjurske kmetijske šole po načelih plastične in barvne harmonije. Lepa telovadnica je na odru v žlano zeleni skupini spominjala na težke dni naše narodne bolesti za našim največjim učiteljem, blagopokojnim Viteškim kraljem Aleksandrom I. Uediniteljem.

V sredi pestrosti sadja pa je stal kipek Nj. Vel. kralja Petra II. kot cvetka vse te mladosti in ljubezni plodne prirode.

Pred vhom v razstavne prostore so

učitelji simbolično posadili sadno drevje v vseh fazah razvoja. Priznati je treba, da imajo danes šolski vrtni toliko sadnega naraščaja, okrasnega grmovja, raznih ovijalk, trajnic, vedno zelenih dekorativnih rastlin in dežah, da nam ni treba iz tujine ničesar naročati. Perutninarška razstava je bila razvrščena v prizemnih prostorih šolskega prostora. Desi je veža dolga okoli 60 m, so se morale uporabiti tudi arjade, sicer bi ne bilo mogoče ugoditi razstavljalcem, ki so izložili 70 skupin štajarske kokeši in kapunov.

Razstavni odbor je odklonil vsako drugoplemensko perutnino, omejil pa zaradi prostora in rezijskih stroškov razstavljalec samo na celjski srez, saj je tu tudi prvotna domovina racionalne reje ter prvovrstne domačegrudne vzhodnopalpe kokeši.

Kmetički rejci, bilo jih je tri četrtine, so pokazali, kako pojmujejo celjski standard rjave štajerke. Po obliki, barvi, pasemskih znakih, osebno pa po teži so to bile kokeši, kakor si jih počeli naš kmet. Dobra, toda ne rekordna nesnost, telesna teža in izenačenost sta fundamentalni zahtevi našega kmeta, ki sta prišli na celjski razstavi do uveljavljenja in izraza. Doslej še ni bilo razstave, kjer bi se reprezentirala štajarske kokeši v takem obsegu in v tako odlični kvaliteti, dasi je morda mariborska razstava prednjačila glede podatkov o poreklu in nesni kontroli. Tu pa so bili kmetički rejci, ki so odnesli prve nagrade ravno vsled odličnega razvoja razstavljene perutnine. Perutninarški oddelek je imel vedno dosti obiskovalcev iz vseh slojev in prepričani smo, da ne bo nikdo teh več trdil, da je štajarska kokeš prelaska. Kraljevska banska uprava, občina Teharje in Celje-okolica, iz katerih slednjih je procentualno največji kontingent razstavljene perutnine, so naklonili vzornim perutninarjem skupno 3900 Din nagrad, ki so se vrstile od 300, 200, 150, 100, 75, 60, 50 in 40 Din tako da je znašalo skupno število 50 Naravno je, da so odnesli pri tej tekmi nekateri perutninarji po 2 nagrade. V skupini A, ki je obsegala razstavljalec z nesno kontrolo in rodovnikom, je prejel 1 nagrado posestnik Ivan Pišek iz Čreta pri Teharjih. Drugi sta prejela šol. upravitelj I. Gosak in ga. P. Pocaž iz Teharj. V skupini B, kjer ni bilo podatkov o poreklu in nesnosti, so prejeli prve nagrade: Ivan Hartman iz celjske okolice, Blaž Kantušar, ter Alojzija Presker iz Teharj.

Banska uprava in zasebniki so pokupili mnogo plemenske perutnine po cenah, ki presegajo 50odstotno tržno blago. Vzorni rejec Ivan Hartman, za čigar lepo perutnino so se kar trgali, pa je prejel za petelina kar sto Din. Tudi kapuni, namešče, ni v posebnem oddelku, so dobro odrezali in šli v denar po 20 Din kg žive teže. Za celjsko rejo se zanimajo tudi naše južne banovine ter so odposlanci iz savske banovine obžalovali, da so došli 24 ur prepozno, kajti želeli so nakupiti 50 plemen. skih živali. Bila je nevarnost, da bo razstava razprodana in da bo najlepše blago odromalo v druge kraje, kar bi našemu perutninarstvu ne bilo v korist.

Perutninarško razstavo je aranziralo učitelstvo celjskega sreza pod vodstvom šolskega upravitelja g. Gosaka iz Teharj. V rokah učitelstva je tudi nadaljnja uspešna reja perutnine po srezu, ki utegne postati središče reje najlepše kokeši. Kakor sta šolska vrtnarska in je doseglo učitelstvo tudi na perutninarstvu gospodarskem delu velike uspehe, za kar mu gre vse priznanje.

Na razstavi so se vršila tudi poljudna predavanja o pomenu šolskih vrtnar, o na. logah učitelstva za intenzivacijo reje štajerske kokeši, o sadjarstvu, čebelarstvu, kmetkem vrtni in o na. logah kmetkega perutninarja v bodočnosti. O tej snovi je poljudno razpravljali stari perutninarški strokovnjak višji živinorejski inšpektor gosp. Martin Zupanc iz Maribora. Razstavo sta

obiskala tudi zastopnika banske uprave načelnik inž. Josip Zidanšek ter banovinski nadzornik šolskih vrtnar Andrej Skulj. Razstavni odbor je izdal za razstavo lično propagandno brošuro z dobrimi članki, kjer se obravnava vprašanja vrtnarstva, kokešereje, čebelarstva in kmetkega cvetličarstva.

Stanovanjsko vprašanje v prestolnici

Stanovanjske razmere v naši prestolnici so se v zadnjem času brez dvoma precej izpremenile, čemur je najboljši dokaz dejstvo, da je bilo ob letošnjem novembrskem selitvenem roku, o katerem je »Jutro« že kratko poročalo, znatno manj selitev, kot jih je bilo v minulih časih, ko se je vršilo pravo pravcavo »preseljevanje narodov«. Dočim je bilo ob letošnjem majniškem selitvenem roku v samem sreskem sodišču nad 2000 stanovanjskih odpovedi, sedaj tamkaj niso imeli skoraj nikakršnega opravka s takšnimi posli in po policijskih kvartih, kjer je bilo za 1. novembra lanskega leta celokaj nekaj nad 4000 odpovedi, jih je bilo letos komaj nekaj nad 700. Ko so prej ob selitvenem roku vozovi s pohištvom naravnost preplavljali beograjske ulice, je bilo predvčeršnjim in včeraj le tupatam videti po kako selitev. »Prvi novembra« je tako minil brez trčanja in hrusca in običajnega razburjenja. Vsekako se je moral najti nekaj kompromisov med hišnimi lastniki in najemniki, da se je ohranil tak iznenadljiv »status quo«.

Hišni posestniki v naši prestolnici so dobro organizirani in so znali vedno, tudi v najtežjih časih, zelo spretno odpraviti od svojih poslov in koristi celo tudi posredovanje državne oblasti. Svoječasna anketa ministrstva za socialno politiko je nekako zaspala in pripravljeni zakon, ki naj bi uredil stanovanjske razmere, je ostal vse do danes samo na papirju. In ko so drugje cene stanovanjem padale in padale, so v prestolnici celo rastle, dasi je stalo tisoče stanovanj praznih. Hišni posestniki so celo uvedli »črno knjigo« za one člane svoje organizacije, ki bi se ne pokoravali brezpoznojo njenim ukrepom. Ali sedaj, ko so dohodki najemnikov vsesplošno padli toliko, da so jim visoke »kirije« postale naravnost nezmagljive, so naposled vendarle morali popustiti, pri čemer pa so seveda dobro pazili, da bi to njihovo popuščanje ne šlo predaleč. Dobro računajoč, da veliko majhnih dobičkov vendarle ustvarja velik dobiček, so tej kalkulaciji tudi prilagodili svoje popuste: pri velikih stanovanjih, ki jim ostajajo prazna, velik popust, pri malih in najmanjših, kamor se sedaj stiska 90 odst. Beograda, pa kar najmanjši, pa so najemniki hoče, noče, morali sprejeti ta »kompromis«, ker se nimajo kam seliti. Beograd bi poleg že obstoječih moral imeti za svojih 200.000 neimovitih prebivalcev najmanj še okrog 30.000 malih stanovanj, ali se jih je doslej zgradilo samo nekaj nad 8000. Kam naj se torej ljudstvo seli? Kdor ima svoje malo stanovanje, se pač ne premakne iz njega, pa je »kompromis« gotov in »preseljevanje narodov« konec.

Cene stanovanjem pa so dejansko nekoliko popustile. Povprečna cena enosobnega stanovanja je od novembrskega roka v letu 1932 pa do letošnjega padla od 571 na 467, dvosobnega od 1004 na 724, trisobnega od 1401 do 1077, štirisobnega od 1934 na 1505 Din. Kakor se jasno vidi, je popust najmanjši pri najmanjših stanovanjih in znaša pri enosobnih samo 18, pri dvosobnih 28, trisobnih 23,2 in štirisobnih 22,2 odstotka, pri čemer pa je treba pripomniti, da se je oddalo samo 11 štirisobnih stanovanj po tej povprečni ceni in da te povprečne cene vobče ne veljajo za središče mesta in njegov najbližji okoliš.

Če se preudari, da ob toliko zmanjšanih dohodkih 200.000 Beograđanov mora vkljub tem »popustom« še danes dati najmanj tretjino do polovice svojih dohodkov za prazne zidove, je pač jasno, da stanovanjsko vprašanje v naši prestolnici še daleč ni rešeno.

NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

REPERTOAR

DRAMA.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 12. novembra: Hlapci. C. Torek, 13. novembra: Orlič. B. Sreda, 14. novembra: Velika noč. A. Četrtek, 15. novembra: Migo. Red Četrtek. Ljubljanska drama. Abonente reda C opozarjamo, da bodo imeli drevo ob 20. Cankarjevo dramo »Hlapci« v režiji Cirila Debeve. — Orlič je eno najefektniških dramskih del na repertoarju naše drame. Mogočno francosko delo v odličnem slovenskem prevodu Franca Albrehta je imelo na našem odru pri vseh predstavah močan uspeh. Uprizori se v torek za B.

OPERA.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 12. novembra: Zaprto. Torek, 13. novembra: Rigoletto. A. Sreda, 14. novembra: Hoffmannove pripovedke. Red Sreda. Četrtek, 15. novembra: Carmen. Gostovanje Andreja Burdina. Izven. Zvišane cene.

Ljubljanska opera. Verdijeva opera Rigoletto spada med najbolj popularna dela velikega opernega skladatelja. V letošnji sezoni bodo dobili abonenti ciklus Verdijevih del za en abona. Torkov Rigoletto bo toliko bolj interesanten, ker se bo pel veliki duet v IV. dejanju, a v III. dejanju velika tenorska arija. Oba ta dva odlomka se bosta letos prvič pela na našem odru. Naslovno vlogo Rigoletta bo pel Primožič, ki je brez dvoma eden najboljših interpretov te pevsko in igralsko zelo težke partije. Gilda je župevecva, vojvoda Mantuanski Banovec. — Hoffmannove pripovedke v novem prevodu, predelavi in režiji štrifota se bodo ponovno pele v sredo za abona Sredo. Zasedba premierska. — Francoski tenorist Andre Jurdino je s svojim prvim gostovanjem v našem gledališču zmagal na vsej cesti. Odičien je kot pevec, prav tako tudi kot igravec. Drugo njegovo gostovanje bo v četrtek dne 15. m. kot Don Jose v Bizetovi operi »Carmen«. Občinstvo, ki hoče biti deležno velikega užitka, opozarjamo na to gostovanje, ki bo poslednje. Predprodaja se že vrši pri dnevnih blagajni v operi. — Za konec tedna se pripravljajo v operi nova izvedba opere Mignon.

Apaška zgodba v Ljubljani

S pomočjo ženske sta ga izvalila v gozd in izropala

Ljubljana, 1. novembra.

Z Gorenjskega nekje se je pripeljal v Ljubljano čevljarček Jože, možak v naj. boljših letih, preprost, vendar radoveden, kako se imajo Ljubljanci. S seboj je vzel precejšnjo vsoto denarja, ki jo je namenil za nakup raznih potrebščin, nekaj pa tudi za to, da se ozre za znanca po gostilnah. No, Jože ni stopil niti v gostilno, že je po končanih nujnih opravkih zagledal na Kongresnem trgu znan obraz. Ni prav vedel, kdo ga pozdravlja; šele čez čas se mu je zazdelo, da mu sega v roko zna, nec iz vojaških let.

»Ej, vraga, Jože...« ga je hitel pozdravljati znanec, »kje se pa ti sučeš po svetu naokrog, da te vidim šele po tolikih letih?«

Jože z Gorenjskega se je znašel v zadregi, pa je dala beseda besedo in hitro se je spomnil narednika Andreja. Svidenje se je moralo seveda primerno proslaviti. Andrej se je izkazal za imenitnega vodilca po Ljubljani. Vedel je za vse primerne lokale in tudi za take, kjer se toči dobra kapljica. Zavila sta v gostilno, ki jo je predlagal Andrej. Kmalu so se jima pridružili še drugi pivci in je Jože, vesel pozornosti, ki so mu jo vsi posvečali, rad odrlil za nekaj litrov. Dobra volja v znamenju vinca je terjala še druge prijetnosti. Jože je postajal čedalje bolj razpoložen. Andrej ga je pa podžigal.

»Kaj pa dekleta, a?« Navdušena sta se oprlela nove misli in je Andrej takoj postavil svoj predlog. Pomignil je še drugemu prijatelju in krenili so v park pred sodiščem.

Tam se navadno shajajo čedna dekleta, je menil Andrej.

Niso se varali v pričakovanju. Zlasti ne Andrej, ki je znan navihane in ki je že poprej vedel, da čaka tam prijazna Francika... Mračilo se je že, ko se je trojica možkih v družbi pustolovske Francike, svojčasa ponižne služkinje, doma z Dolenskega, napotila ven iz mesta proti šišenskem gozdu. V gozdu pa je doživel Jože z Gorenjskega nekaj, česar ni pričakoval. Na mestu prijateljev je imel okrog sebe naenkrat same sovražnike. Kakor bi trenili, sta ga obstopila še malo poprej prijazna spremljevalca, ki jim je sekundirala Francika...

»Kar po njem!«

Naenkrat se je znašel Jože na tleh in vsi so mu preiskali žepa in mu pobrali vso gotovino. Potem je bilo čuti samo še nekaj hitrih korakov in Jože je v temini gozda ostal sam izropan.

Čez čas šele se je popolnoma zavedel položaja, zdiral je v mesto in svojo zgodbo zaupal prvemu stražniku.

Dobro uro nato so Francože precej omamljeno od vina sneli v znani beznici z naročja enako vinjenega Andreja, ki mu je pomagal prazniti liter tudi pomagalec Tine. Vso trojico so spravili na policijo, ki bo odločala o nadaljnji usodi drznih apašev.

Jože z Gorenjskega se je odpeljal iz Ljubljane še istega večera. Nekaj svojega denarja, ki ga je še tiščal v žepu Andreja, je dobil nazaj, precej pa ga je ostalo v Ljubljani, kjer doživlja prezaupljiv človek že dežele včasih prave reči...

Preizkušanje zemunskega mostu

Beograd, 10. novembra.

O dovršitvi zemunskega mostu je »Jutro« že poročalo pred dnevi, naštevajoč, kaj je vse še treba dovršiti preden se bo mogel most vsaj deloma izročiti prometu. In to naj bi se zgodilo tja proti koncu tekočega meseca, celo poldrugo leto pozneje kakor je bilo prvotno določeno. Zemunski most bi se bil namreč moral izročiti prometu že 8. junija 1933. leta, a da se izroči ob koncu tekočega meseca novembra, še ni tako gotovo, kakor se je mislilo. Pri podzidavanju starega poslopja državne tiskarne, ki so ga neki del morali podreti, da se je dobil prostor za dohod k mostu, in bi bila ta dela morala biti že zdavnaj dovršena, se je sedaj pokazala talna voda, pa je neobhodno potrebna drenaža tega zemljišča, da se vse skupaj ne razseže na mostovni dohod. Ta drenažna dela bodo seveda ovirala dela na dohodu samem, pa se bo stvar zopet zavlekla tja v mesec december, pri čemer pa je seveda še treba računati z vremenom. Če nastopi dolgo trajno jesensko deževje, ne bo z otvoritvijo mostu nič niti v decembru.

Most sam je, kakor je poročalo »Jutro«, seveda že dovršen in se v kratkem izvrši na njem obremenilni polizkus, ki naj dokaže, da mostovna konstrukcija odgovarja vsem potrebam in zahtevam mostovne

DANES DIRIGIBLE

(Junaki zraka)

PREDSTAVE OB 4. 7. IN 9/4

ELITNI KINO MATICA

Tel. 21-24

Mariborska solnčna nedelja

Maribor, 11. novembra.

Današnja nedelja je bila zelo lepa in so Mariborčani pohiteli po večini v okolico na izlete. Na Pohorje je prispelo več hrvaških planincev, članov »Sljemena« iz Zagreba, ki so obiskali Mariborsko kočjo in se zvečer vrnili v Zagreb.

Obrtniški teden v Mariboru

Krajevni delovni odbor za priredbo obrtniškega tedna v Mariboru je imel v četrtek večjo, predsednik odbora g. Krajer Anton je poročal o doslej izvršenih pripravah za dostojno izvedbo Obrtniškega tedna v Mariboru. Nato so se konstituirali odseki in so bili izvoljeni v propagandni odsek Semko Peter, krznarski mojster, za predsednika, za člana pa Kitzlerlevo Marica, Portnerič Viljem, Bizjak Albin in Kodrič Henrik, v prireditveni odsek Novak Franjo, brčvski mojster, za predsednika, in za člana Cverlin Franc, Kvas Ivan, Jemec Ivan in Sulič Josip; v predavateljski odsek Kac Josip, krojaški mojster, za predsednika, in za člana Vahar Mihov, Novak Franjo, Krajer Anton in Reicher Franc; v gospodarski odsek za predsednika Mich Eman, a za člana Greif Franc, Dobaj Stefan, Vutolen Anton in Kosar Jernej. Izvoljeni odseki prično takoj delo in bosta imela propagandni in prireditveni odsek sejo v ponedeljek 12. t. m. ob 20. gospodarski v sredo 14. t. m. m. predavateljski v četrtek 15. t. m. oba ob 20. in v prostorih Okrožnega odbora obrtniških združenj v Vetrinjski ulici 11-1.

Nato se je razvila obširna razprava o tem ali se naj ob priliki Obrtniškega tedna priredi razstava ali selem za obrtniške izdelke. Večina govornikov se je izražala proti prireditvi razstave, zaradi pomanjkanja časa. Soglasno se je zaključilo, da se razstava ne priredi, pač pa se je sprejel predlog g. Novaka Franja, da se propagira med obrtništvom, da v času Obrtniškega tedna okusno priredi svoje izdelke. Vsi lokali in delavnice obrtnikov naj bi se

okrasili z lepaki, ki jih zakoli centralni odbor za izvedbo obrtniškega tedna za vso državo v Zagrebu in bo stal kos 2 Din. Odbor tudi zakoli bronaste značke, ki bodo trajni znak za pripadnike rokodelskega stanu.

Dne 2. decembra ob 10. bo v veliki dvorani Kazne manifestacijsko zborovanje, med tednom pa v raznih lokalih in delih mesta strokovna in poučna predavanja.

Prireditve Obrtniškega tedna naj opozore široko javnost, da je treba pomoči in z naročili podpreti rokodelski stan, da se kot važen čimbelj in javnem in gospodarskem pogledu obvaruje propada.

V petek dopoldne se je zglasila na mestnem poglavarstvu deputacija krajevnega delovnega odbora in prošila za moralno in gnotno podporo pri izvedbi Obrtniškega tedna v Mariboru. Mestni predsednik g. dr. Lipold je deputacijo prijazno sprejel in obljubil vsestransko pomoč.

Aretacije in tatvine

Policija je imela precej dela. Aretirala je štiri ljudi zaradi razgrajanja. Prijav pa je bilo 30, in sicer po večini zaradi tatvin in prekrščenj policijskega cestnega reda. Josipu Capu je nekdo odpeljal kolo znamke »Peugeot« s Kralja Petra trga, posestniku Josipu Muršiču iz Pesnice pa kolo znamke »Steyr« iz veže neke hiše v Sodni ulici. Prvo kolo ima tvorniško številko 395.020, drugo pa 53.513. Zaradi nastopajoče zime so stopili v akcijo tudi tatovi zimskih sukenj. Tako je nekdo odnesel Francu Nemu površnik z dvorišča neke hiše na Koroški cesti.

Neznano kam je izginil

Na policiji je prijavila vdova podpolkovnika Jurkovića, da je njen 19letni sin Franc, ki je šel pred nekaj dnevi prišel iz Kotora, izginil in ga že več dni ni domov. Gospa domneva, da se mu je kaj pripetilo Jurković je 170 cm visok in sloke rasti. Kdor bi kaj vedel o njem, naj to javi predstojništvu policije v Mariboru.

Martinova nedelja v dežju

Ljubljana, 11. novembra.

Današnja deževna nedelja je marsikomu temeljito pokvarila veselje, nedvomno pa so bili najbolj razočarani gostinčarji v najbližji ljubljanski okolici, ki so pripravili krčvice in toleste gosti v zavesti, da Ljubljancem Martinovo radi proslavi. Jo s pojdinami spričo slabega vremena so ljudje rajši ostajali doma ali pa polnili kinematografe in pa tudi gledališča, ki so danes gotovo imeli dober obisk. Kako ljubljenci je sveti voljšček Martin, je pokazala zlasti sobotna kupčija na trgu, kjer je bilo mnogo povpraševanja za tolstimi goskam!

Zdravniki so zborovali

V dvorani OUZD so dopoldne zborovali zdravniki. Zdravniška zbornica za dravsko banovino je sklicala izredno skupščino in na dnevnem redu je bila razprava o obdobju zdravnikov. Te tedne so na mestnem magistratu razstavljeni akti o davčnih predpisih za tekoče leto interesentom na ogled. Druga za drugo so se razvile skupine naših svobodnih profesorjev, od umetnikov pa do najbolj udeležnih pridobitnikov, da si v zrcalu davčne morale ogledajo svoj lastni prospek in neuspeh. Tako je vprašanje o delu teh dni povsod v stalni debati in nič čudnega ni, če je stanovska reorientacija zdravnikov sklicala o tej stvari kar svoj občini zbor. V zadnjem času smo ponovno čitali v listih občinske poročila o krizi, ki je zajela zdravniški stan, o brezposelnosti, ki je delež mladih medicinskih generacij, in o težki socialni problematiki, ki se odpira pred našim zdravništvom. Da naši zdravniki z vso resno skrbjo motrijo svojo položaj, priča tudi dejstvo, da je bila udeležba na skupščini prav številna in so prispevali tudi mnogi zdravniki iz provinc.

Zborovanje je vodil predsednik Zdravniške zbornice, univ. prof. dr. Košir. Debatna je bila mestoma prav razbirljiva in viharna, v čemer se kažejo idejna in interesna trenja, ki v tej važni dobi gospodarske in socialne reorientacije gibljejo naš zdravniški stan. Nemorenen povod zborovanju je dal načelni sklep državnega sanitetnega sveta, ki je na vprašanje vlade, na kakšen način naj se obdajajo zdravniki, ki imajo po več služb, odgovoril, naj se v takšnem primeru smatra glavna zaposlitev v banovinskih, državnih službi ali podobno, za službo, od katere se plačuje uslužbenški davek, ostale zaposlitve pa naj se štejejo za zasebno prakso. Na podlagi tega sklepa, ki ga je finančni minister odobril, so davčne urene izračunale davčne predlože, ki v številnih primerih za nekajkrat presejajo vsote, kakor so jih zdravniki plačevali doslej. Mnogi govorniki so na skupščini zahtevali, da se mora zbornica odločno zavzeti proti stališču zdravstvenega sveta. Na koncu je bilo sklenjeno, da naj odbor izloči posebno odločeno vlogo, ki bo nato izročena na odločujočih mestih.

bil Jan. Med malim občinstvom je bilo mnogo iskrenega navdušenja in na nevarnih mestih tudi dovolj resno mišljenj. Misel, da naj bi teater ob nedeljah dopoldne posvetil malemu občinstvu svojo pozornost, se je izkazala za prav poorečeno in najbrž smemo upati, da bodo naši maliki to zimo deležni še več tako lepih matinej.

Popoldne so v dramek gledališču dali znano francosko komedijo »Migo, dekle z Montparnasa«, zvečer pa v veličastno Rostandovo napoleonsko dramo »Orlić«. V operi pa, kjer je žel pred polno hišo mnogo viharnega priznanja znameniti francoski tenorist Burdino, so danes popoldne dali »Prodano nevesto«. Vse prireditve so bile sprito deževnega vremena, ki je ljubljancem močno otežilo gibanje in izlete, kakršni so sicer običajni na današnje Martinovo nedeljo, prav dobro obiskane in so žele obilo zaslužne pohvale.

Lepa razstava naših gospodinj

Zveza gospodinj, ki z različni prireditvami in s stalno propagando marljivo skrbi za čim boljši napredek strokovnega znanja naših gospodinj, je v svojih prostorih na Bregu 8 priredila včeraj in danes zanimivo razstavo pogrnjenih miz. Za praznik sv. Martina so vrle gospodinje pripravile dobro založeno in okusno aranžirano Martinovo mizo v domačem kmečkem slogu, pregrnjeno s platnenim prtom domačega dela. Na mizi je pripravljen bogat obed, kakor si ga lahko privošči dobra slovenska kmečka hiša za Martinovo nedeljo, z Martinovo gosko, z ajdovo potico in nevzhajenega testa z ovirki in s hlebom domačega polnerega kruha. Miza je okrašena seveda tudi z lepim puščjem iz nageljnove roženkavta, za vino pa so pripravljene domače majolike. Poleg Martinove mize, ki je pri številnih obiskovalcah seveda v ospredju aktualnega zanimanja, je prirejena še svečana godovna miza za obed in enaka za čaj in pa otroška miza za praznik sv. Miklavža. Ves aranžman okusno uspele razstave je bil v rokah gospodinjske učiteljice gđ. Šerkove, ki vodi tudi renomirane gospodinjske tečaje v okolijske veze.

K lepi prireditvi so mnogo prispevale tudi nekatere znane ljubljanske tvrdke s svojim blagom, mestna elektrarna pa je razstavila v posebnem kotičku električno peč in pisano množico drugih tehničnih potrebščin, brez katerih si ne moremo misliti modernega gospodinjskega obrata. Zveza gospodinj prireja podobne razstave redno v manjših predstojih in zanimanje za ene raste med ljubljanskim ženstvom od ene prireditve do druge.

Tri nesreče

Dopoldne je bila v drami mladinska in dijaška predstava »Snežulčica«, za katero je vladalo ogromno zanimanje. Že davno pred otvoritvijo gledališča se je tam trlo polno mladine in ko je vratar odprl vrata, je ta pritnila s takšno silo na vhod, da je zaradi hude gneče 18letna dijakinja Hilda Vrtačnikova, stanujoča na Tržaški cesti 19, padla in so jo pohodili. Mladenka so s pretresenimi možgani prepeljali v bolnišnico, odkoder poročajo, da je njeno stanje sicer resno, vendar ne smrtno-ovarno.

Popoldne so bili reševalci poklicani na pomoč na Rakovnik, kjer je 10letni France Kravanja, stanujoč na Galjevi 28, tako nesrečno skočil na kup desk, da si je zadrl koš lesa v levi gleženj in si ga prebodel. Fanta so prepeljali v bolnišnico.

Huda nesreča se je pripetila tudi v Novih Jaršah, občina Ježica, kjer je 2letna Marta Fingustova, hčerka zidarja, zjutraj zvrnila na se škodolico vrele kave in se hudo poparila po telesu in po trebuhu. Deklico so nemudoma prepeljali v bolnišnico in je njeno stanje kritično.

Žrtve napadov

Ko se je 30letni zidar France Dermota, stanujoč v Selišču, občina Moravče, v soboto zvečer vračal domov, ga je na cesti nekdo zavratno napadel in ga z nožem sunil med rebra. Poškodba ni nevarna in je Dermota lahko še sam prišel v bolnišnico.

Slična usoda je doletela tudi 38letnega Leopolda Zbona, stanujočega v Zalogu, ki ga je snodi zaradi prepira na cesti počakal sosed in ga s kolom oplazil čez levo nogo ter mu jo poškodoval v členku. Ivan Končija, 58letni poljski dinar iz Gabrovice, občina Lukovica, se je spri s posestnikom sinom Cirilom Perovnikom iz Pišajnovice, ki mu je med preprirom vrzel v obraz pest popra ali nekaj sličnega in mu nevarno poškodoval eno oko.

Čuvajmo Jugoslavijo!

Hans Hauptmann:

Samomorilca

V četrtek je bila prišla Greta ob petih zjutraj domov in Maks je bil spet enkrat prišel z dveurno zamudo v službo. V petek zvečer, ko so bili zaprti prodajalnice, sta se znašla oba na križišču Marianske ceste in Ceste Petra-Henrika, da se razgovorita o posledicah prepišane noči. V nedeljo hočeta oba umreti.

Za ta sklep sta imela tehtne vzroke: šestnajstletna Greta je dobila od svojega ožkosrčnega očeta zausnice, sedemnajstletnega Maksa pa je njegov principal postavil na cesto.

Stopala sta počasi po ozki ulici navzdol, temno drug ob drugem — kakor nejevoljne kokoši od hlevski steni, kadar dežuje.

In pri gospodinji imam šestindvajset mark dolga, je glasno dopolnil dečko vrsto svojih turbnih misli.

Oče je dejal, da celo leto ne bom smela več na ples, se je pritožilo dekle.

Res ne vem, kakšen smisel ima življenje, če ne moreš storiti vsega, kar bi želel, je rekel Maks, najbolje je, da na pravim konec.

Prav plač pogled iz Gretinih otroških oči je švignil proti mračnemu obrazu spremeljvalca. Maks je potegnil dekle v neko vežo, kjer sta obstala v najbolj senčnem kotu.

Poslušaj, je pojasnjeval Maks svoj stud do življenja, sli s svojim izdelovanjem cvetlic, jaz z večnim brskanjem po delikatesah... dan na dan ena in ista reč...

od zgodnje zore do pozne noči... a zakaj? Polno je ljudi, ki izdajajo dnevno toliko denarja, kolikor ga midva skupno vse leto ne zasluživa. Ali ni to nesramno?

»Skrajno nesramno!« se je ogorčila Greta.

»Torej... je menil Maks pomembno in trdo položil svoje raskave roke na hrušja. ne rame dekleta, »prav neumna bi morala biti, če bi se dala še dalje tako mučiti. Usmrtila se. Potem bodo pisali v časopisih... in... in vsi ljudje, ki so bili hudobni proti nama, se bodo jezili.«

»Oče tudi... je pripomnila Greta in občutila globoko zadoščeno pri tej misli.

»Se razume, je potrdil Maks. »Za oprav. ki pri policiji in sitnosti s pogrebom... in potem sramota, da ne bo spravedla spremeljal noben duhovnik... in... in mnogo denarja...«

»Imenitno!« je reklo dekle zadovoljno. Toda po krajšem razmišljanju je menila: »Samo tako grdo je, če je človek mrtev.«

»Neumna,« je jo zmerjal Maks, »to bo nam pač čisto vseeno, če bo druge groza. Midva ne bova vedela ničesar o tem.«

»Za prav, je odvrnila Greta, »samo umreti... umreti se bojim.«

Ah kaj, samo je treba to prav napraviti, je jo poučil dečko, »seveda ne smeš na to misliti. Prav zadovoljiva moraš biti pri tem. To vse sem že prebutil. V nedeljo zjutraj se sestaneva... ti lahko rečeš, da pojdeš v cerkev. Potem se odpeje-

Žena v sodobnem svetu

Dan miru

11. november je mednarodni dan miru. Mir! Se vlada mir med državami, se ge čujejo zatiranje državljanov o mirolovnosti in spravilnosti, toda dejanja govore včasih drugače. Lepe besede zakrivajo mrzlično delo za kulisami, dokler ne napoči trenutek. Kdaj napoči trenutek? Danes? Jutri?

Narodi si ne žele vojne. Narodi se niso nikdar tako jasno spoznali nesmiselnosti oboroženega obračunavanja zabod, ki jih zakrivajo imperialistični državniki.

V zadnji vojni je usahlilo 13 milijonov cvetočih moških življenj. Število indirektnih smrtnih žrtv vojne je pa še mnogo večje: 37 milijonov! Smrt vsakega vojaka je veljala približno 900.000 dinarjev. Vojna je veljala vsakega posameznega prebivalca Francije 40.000 dinarjev, Anglije 35.000, Zedinjenih držav 10.000, Nemčije 38.000. K temu je treba pridati še materialno škodo: 790.000 porušeni stavbi, 65.000 kilometrov porušeni železniški prog, 9700 porušeni mostovi in drugo.

Vojna je veljala 1 milijon dinarjev vsako uro. V času štirih vojn let je izgubila Evropa prihranke enega stoletja. Ne ki statistik je izračunal, da bi se moglo z denarjem, porušeni za vojno, vsaki družini v Zedinjenih državah, Kanadi, Avstraliji, Angliji, Franciji, Belgiji, Nemčiji in Rusiji postaviti hišica v vrednosti 120 tisoč dinarjev z opremo v vrednosti 60 tisoč dinarjev. Poleg tega bi lahko dobila vsaka skupina 20.000 prebivalcev bolnišnico, univerzo, šole, računajo pri tem tudi plače učiteljev, profesorjev in zdravnikov.

Če računamo delovne dni, pomenja vojna izguba v letih 1914. do 1918. delo enega milijona delavcev, ki bi delali 3000 let po 44 ur dnevno ali 15 milijonov delavcev 200 let.

Iz akvaristove torbe

RAZNO.

V prirodi se bora v tem času velikani Eola za nadoblast. Topli jug z vojsko nešteti oblakov sil v smeri arktide, da bi napojili naše dežele z obilico dežja, ki ga nam tekočega leta zares ni manjkalo. In gorje nam, če bi ne zadel na močnega nasprotnika, sicer bi namočil Slovenijo tako temeljito kakor lani, ko je bilo Barje od septembra naprej stalno pod vodo. No, možato se mu je postavil po robu mrzli sever ter ga čisto pregnal nazaj, odkoder je priplaval. Te praske med obema sicer niso bile brez posledic, kajti razjarjeni jug je udrihal po oblakih, da so zdaj za zdaj kar na debelo zaplakali, a sile vendar ni bilo. Ker ne smejo žene nikjer manjkati, se je vmešala nekajkrat amaonka burja v gigantsko borbo in ju z obilico svojih ostrih puščic primorala čisto na začasen umik. Vrhu tega se pa tudi gromovniku Perunu tu in tam zabliškajo bojevitosti oči.

V znamenju nestanovitnosti smo torej zato nam pa le tu in tam prijazno pomožne izza južnih gor solnce, čjer cveto zdaj in izjemno še s sitim rumenilom napojene kalužnice, po pašnikih in livadah pa ponizne marjetice. Dolge jesenske noči nas sicer primorajo le na krajše izlete, a to nič ne de, saj ve sleherni akvarist v neposredni okolici svojega bivališča za mesto, za vode, ki so mu glede na vsebine znane kakor lasten žep in kjer si lahko nalovi kar želi. Dobro je vedeti za taka mesta, ker nas je čisto sredi zime volja, pomnožiti akvarij z novimi gosti, ali nas pa kdo vpraša, kje bi se ta in ona živalca dobila. Seveda moramo vprašalca jamico ali pa jarek natančno opisati po velikosti in legi, zlasti če je mesto bolj skrito.

V Stari Ljubljani sem v septembru izmeril širši del tega jarka, ki je kakih 700 metrov vzhodno od Komina ob Ljubljani, na svojstem način. Zajemal sem čimve med lokvanji. Na nekem mestu sem pa zadel na neko oviro, tako da nisem mogel privleči rečice ob dnu k sebi. Po pač kak korenina, sem si mislil in potegnil, da se je zlomila palica, ki mi je bila, ko sem

Te številke jasno pričajo, koliko škode povzroči vojna, koliko blagostanja uniči, koliko človeških življenj pogubi. A kdo precepi moralno škodo, ki jo prizadene vojna narodom in posameznikom, kajti vse, kar je v normalnem življenju posamezniku zabranjeno kot zločin, je v vojni dovoljeno: ubijanje, ropanje, požiganje. Kje je tukaj meja? Kdaj ve zver, ki se je združila v človeku, kje se je treba ustaviti?

Zato človeštvo danes zavestno in instinktivno trepeče pred vojno.

★

Kongres Francoske unije za žensko volilno pravico. Že trideset let se bore Francoske za volilno pravico. Narodna skupščina je že nekočkrat sprejela predlog, ki določa aktivno in pasivno volilno pravico tudi ženam, a senat ga je vsakokrat odklonil. V letošnjih počitnicah sta bili v Parizu dve veliki mednarodni ženski skupščini: kongres Mednarodne ženske zveze in zborovanje Mednarodne aliance za državljanske pravice žen. Pri tej priliki je sklicala francoska unija velik shod in najavila kot glavne govornice Rumunko Cantacuzene, eno švicarko in eno čehinjo. Zanimiva je bila razlika v izjavah Rumunko in čehinje. Cantacuzene je govorila za enotno žensko fronto v politiki, čehinja Plaminkova pa je branila parlamentarizem in poudarjala, da je politika velika sila in bi se je morale žene v veliki meri udeleževati. Nastopila je proti enotni ženski stranki in zagovarjala sodelovanje žen v strankah. Naloga žene ni, da bi se odtegovala skupnosti, sodeluje naj povsod, kjerkoli je mogoče usmerjati javno mnenje tako, da bo svet razumel, da brez žen in demokracije in da se brez ženskega sodelovanja človeška družba ne more pravilno in pravično razvijati. S temi izjavami je Plaminkova zbudila na zborovanju veliko zanimanje in odobravanje.

bil nagnjen nad vodo, edina opora. Kakor sem bil dolg in širok, sem se znašel v vodi, tako da se je nos dotikal ponosnih perunov na nasprotni obali. Od tedaj vem, da je jarek okoli 175 cm širok in da je voda v njem v septembru še zelo topla. V soboto preteklega tedna sem prav na istem mestu akvariral v nameri, da ujamem vsaj eno navadno činkijo zaradi primerjanja z zadnjimi omenjenimi posebnimi činkijami. Ujel sem pa samo večjo, 15 cm dolgo, ki sem jo po natančnem pregledu spet spustil, kajti ribe te dolžine spadajo v večje akvarije, nikakor pa ne v akvarije izpod 100 litrov, kjer se nam vidijo kakor vrane v kletki za kanarčke.

Često sem že omenil važnost javnih razstav akvarijev, ki izpodbujajo zlasti mladino k posmehanju. Omenil sem tudi akvarija viške šole in poljske gimnazije, nedavno sem pa videl lep akvarij v vodni ljubljanskega učiteljskega, ki jo je uredil naš vrli akvarist g. Držaj. Pozornost vseh prihajajočih zbujata tudi vzoren akvarij župnika g. Barleta v župnijski pisarni Sv. Jakoba. Nedavno je sklenil klub akvaristov razstaviti večji del svojih akvarijev v svojo propagando. Težnje po razširitvi tega za vsakogar najprikladnejšega sporta, opazovanje vodoživalja, ki nam razodeva marsikaj zanimivega, je vsekakor znak prefinjene kulture, s katero se ponaša in prednjači v Jugoslaviji slovenska banovina s svojo belo Ljubljano. O. S.

Trdovratno zapeko, katar debelega črevesa, napetosti želodčne motnje, zastajanje krvi, nedelavnost jeter, zlato žilo, bolečine v kolkih odpravimo z uporabo naravne »Franz Josefov« grenčice, če jo izpijemo zjutraj in zvečer malo čisto. Zdravniške strokovne veličine izpričujejo, da učinkuje »Franz Josefov« grenčica celo pri zdražljivem črevesu brez bolečin. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

DANES

Pogrebne svečanosti

blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I.
Udinitelja

PREDSTAVE OB 4. 7. IN 9/4.

ELITNI KINO MATICA

Tel. 21-24.

Bral sem o tem debelo knjigo; meni naj nihče ne gozbeza o peku in o duši in o podobnih čenčah!

Ker pa je še vedno videl plašno razmišljanje v Gretinih prestrašeni oči, je sklenil to nevedno tovariško zaničevati, in dejal je ves ogorčen: »Ti si nisi zrela za kaj takega... pa pojdem v nedeljo sam... neumna gos!«

Potislil je dekle v stran in odkorakal z rokama v hlačnih žepih po cesti. Greta se je čutila hudo užaljeno, vendar pa mu je v krajši razdalji sledila. Ko je zdajci obstal, da bi si hladnokrvno prižgal cigareto, ji je začela ugajati njegova junaška ravnodušnost nasproti smrti tako zelo, da se je po nizno spet pritoževala k Maksu. Stopila je nekaj trenutkov poleg njega, ki se je delal, kakor da je sploh ne vidi, in se je sramovala svoje malodušnosti. Na cestnem oglišču, na katerem sta se morala posloviti, je potegnila Greta svojega ljubimca za roko.

»V nedeljo... deset minut pred deseto tukaj!« je rekla.

Maks jo je pomeril od pet do glave: »Pl. ška...«

»Pa vendar hočem umreti,« je kljubovala med solzami.

»No, naj bo,« je velikodušno dejal Maks, »samo da boš prinesla s seboj koš dobre volje!« Če boš tulla, te pustim v gozdu in umrem sam...«

★

Zemlja se je bila tisto nedeljo posebno svečano okrasila za smrt obch zaljubljenih predmestnih otrok. Vsaj zaljubljenca sta si tako tolmučila premagujoči blesk majskega solca, svečano miganje brezovih

Dogodki po širnem svetu

Sovražniki za njim in okrog njega

Pal zasledujejo bežečega jelena, ki hoče preplaviti reko. Lov te vrste je doma posebno v evropskih zapadnih državah

Metro v Moskvi

V ruski prestolnici so izročili prometu prve 3 km podzemne železnice

Pred nekoliko dnevi je prvi vlak moskovske podzemne železnice prevozil prvi, dokončani del svoje proge. Proga bo v celoti dolga 12 km, dovršili pa so 3 km. Velika slavnost je bila tisti dan v ruski prestolnici, ko je zdržal prvi okrašen vlak po tirnicah s prvimi gosti. Fabrikne sirene so zatulile v tem trenutku po vsem mestu, hiše so izobesile zastave, ljudje, ki drug drugega niso poznali, so se objemali na cestah. Sredi trga pred moskovsko opero, kjer je glavni vhod v podzemno postajo, so za to priliko med lesenimi ogradjami dvignili ogromno pločevinasto soho, ki predstavlja v stilizirani, voglati obliki naprej dirajočega delavca z dvignjeno roko. To je simbol delavca, ki je gradil moskovsko podzemno železnico.

Tu v Evropi ali celo v Ameriki bi se ko mu zdelo, da je takšna železnica vendarle premalo pomembna zadeva, da bi morali njeno otvoritev praznovati na takšen način in da bi morala vzbujati med vsemi krogi milijonskega mesta tolikšno zanimanje in navdušenje. Toda živeti se moramo v razmere ruske prestolnice. Mesto je v nekoliko letih naraslo od dveh milijonov na štiri milijone prebivalcev, celo najbolj velikopotezni gradbeni program bi ne

mogel slediti temu razvoju, a najmanj so mu mogla slediti prometna sredstva. Avtobusi in taksiji štejejo danes še premalo, stari izrabljeni vozovi električne cestne železnice iz predvojne dobe so bili edini pripomoček za prevažanje mas in tako si lahko mislimo, kaj se je odigralo v njih in na postajališčih. Na vsak voz je bil pravečti naskok, do sto oseb se je stiskalo v njem se nagibalo skozi vrata, stalo na stopnišču in na odbijačih. Bilo je obupno. Na leto je cestna železnica prevozila skoraj poldrugo milijardo oseb — a koliko jih je bilo, ki ob najbolj volji niso mogli priti do voznega lista!

V teh razmerah ni čudno, da je gradnja podzemne železnice zadeva, ki se tiče vsakogar. Dan in noč so delali, da bi bila ob roku, to je v letošnjem novembru že sposobna za prevažanje ljudi. Kakor vidimo, so ta rok vsaj za prvo četrtino proge skrajšali za cel mesec dni. Včasih je delo v podzemlju do 50.000 ljudi, posamezni posadi so dali na razmeroma kratko progo pri 6 do 7-urnem delu do 25.000 delavcev. A vendar je čisto še primanjkovalo delavskih rok. Tedaj so nastopili tudi dijaki, prostovoljni delavci. V nekoliko urah jih je prišlo na tisoče na delo. V jarki

svetlobi žarometov si videl mlade ljudi v vseh mogočih oblikah z žarečimi obrazi, dekleta in fante dvigali lopate in prevržali vozčke z odkopano zemljo. Bilo je, kakor da je telesno delo tem mladim ljudem praznik in moral si dobiti spoštovanje pred silo volje.

Nemški pozdrav

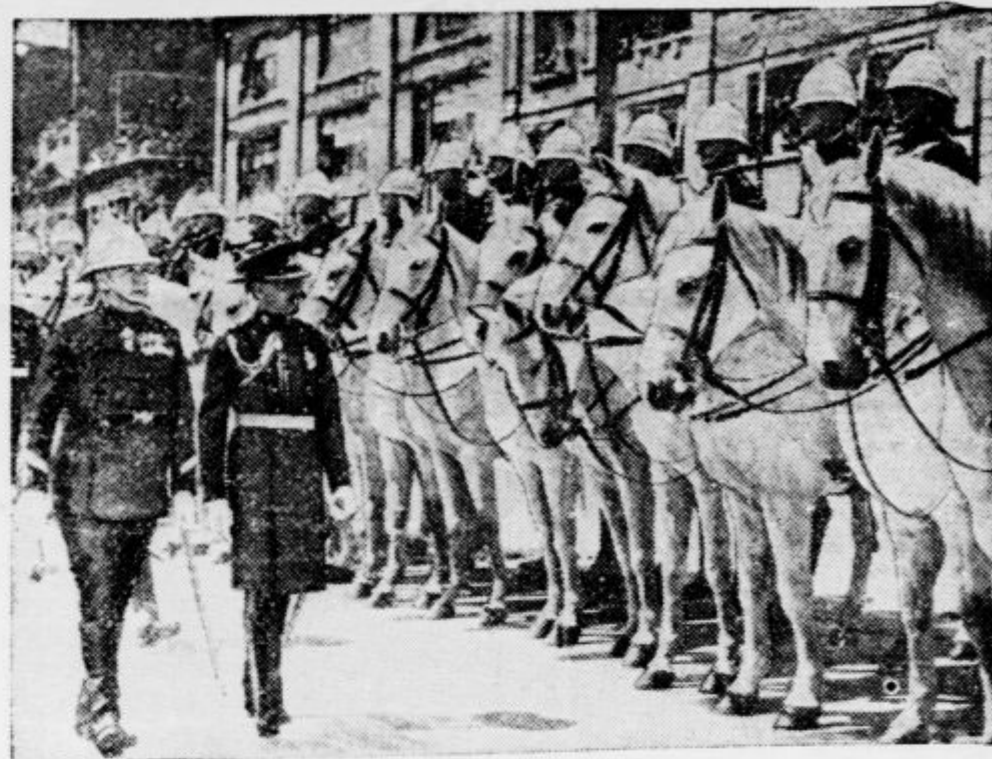

Profesor Habig iz Stuttgarta je napravil bronasto figuro, predstavljajočo mladeniča z dvignjeno roko. Spomenik bodo zdaj postavili kot simbol nemškega pozdravljanja na javnem trgu

Muholov kot poklic

Muhe niso samo velika nadloga za ljudi, ampak tudi precej dobičkanosni poklic za nekatere. Stvar je namreč taka. Muhe so hrana, malone izključna, za mnoge okrasne ptice in ribe. Take ptice in ribe pošiljajo iz vseh delov sveta v Evropo in mnogo teh okrasnih živali živi lahko samo ob svoji običajni hrani, muhah, seveda eksotičnih. Potreba je precej velika. Zaradi tega se je na Kitajskem in Mehiki razvil muholov kot poklic, ki daje po zadnjih statističnih ugotovitvah zaslužek in kruh 16.000 ljudem. Ujete žuželke usmrtilo, posušijo na soncu in jih pošiljajo v vrečah največ v London, kjer je glavno skladišče te robe za Evropo. Tam imajo posebne prostore, kjer pripravljajo muhe za hrano ptic in rib. Po teh prostorih venomer stoji vlažen zrak. Ko so mrtve žuželke vsrskale gotovo množino vlage, pridejo v zaboje s prozornimi pokrovi, da se kupci lahko prepričajo o kakovosti blaga. V teh zabojih jih potem razpošiljajo. Za kilogram tako pripravljene muhe se plačuje okoli osem angl. šillingov, okrog sto dinarjev našega denarja. Strokovnjaki menijo, da se bo muholovski poklic še bolj razvil, ker začenjajo v najnovejšem času tudi kure krmiti z muhami.

Gloucesterski vojvoda v Adelaidu

O priliki svojega obiska v Avstraliji je Gloucesterski vojvoda pogledal častni oddelk ondotnih čet, posebno jezdecev na krasnih belih

FILATELIJA

Predlog za nove znamke s sliko kralja Petra II.

Vsi veliki državni dogodki pokažejo svoj učinek tudi pri filateliji. Vsaka sprememba v državni obliki in osebi vladarja ima za posledico zamenjavo poštne znamke s tako sliko, ki jasno kaže nastalo spremembo. Če razmotrimo znamke, ki so bile v rabi na sedanjem ozemlju Jugoslavije od leta 1850 dalje do današnjih dni, nam dokumentarno pokažejo tako ves historiat borbe za uedinjenje, kot posamezne faze teh borb. Od turških, srbskih in črnogorskih ter preko avstrijskih, ogrskih in bosanskih znamk pridemo do hrvatskih in slovenskih znamk, izdanih ob času prevrata, končno pa do prvih skupnih znamk, v početku z označbo »Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca«, a od leta 1931 dalje z definitivno označbo »Jugoslavija«.

Na junaški prestol Karadjordjevičev je stopil mladi kralj Peter II. Nova era v državnem življenju ima za posledico tudi novo ero v naši filateliji: odslej se bodo tišale poštne znamke s sliko novega suverena.

Vsaka sprememba znamk pomeni velik dogodek, ne samo v naši domači filateliji, marveč tudi v oni vsega sveta. Znamke s sliko Nj. Vel. kralja Petra II. se bodo uvrstile v milijone albumov zbirateljev vseh delov sveta. Zato pa je tudi iskrena želja jugoslovenskih filatelistov, da nam bodo te znamke umetniško izgotovile, da nam bodo v tu- in inozemstvu v čast in ponos, saj se jih ne uvrsti zgolj mehanično v zbirke, marveč se jih tudi proučuje in komentira. In to zanimanje naj nova izdaja še poveča! Milijoni filatelistov naj se pri pogledu na ljubki obraz našega mladega vladarja spomnijo na grusen zločin, ki mu je vzel očeta in voditelja, pa tudi brezskrbno mladost.

Slovensko filatelistično društvo v Ljubljani je sklenilo zato na predlog svojega predsednika zaprositi jugoslovenski filatelistični savez v Beogradu, da se na pristojnih mestih zavzame za to, da bodo nove znamke izdelane dovršeno umetniško in je tudi samo odposlalo svoje predloge.

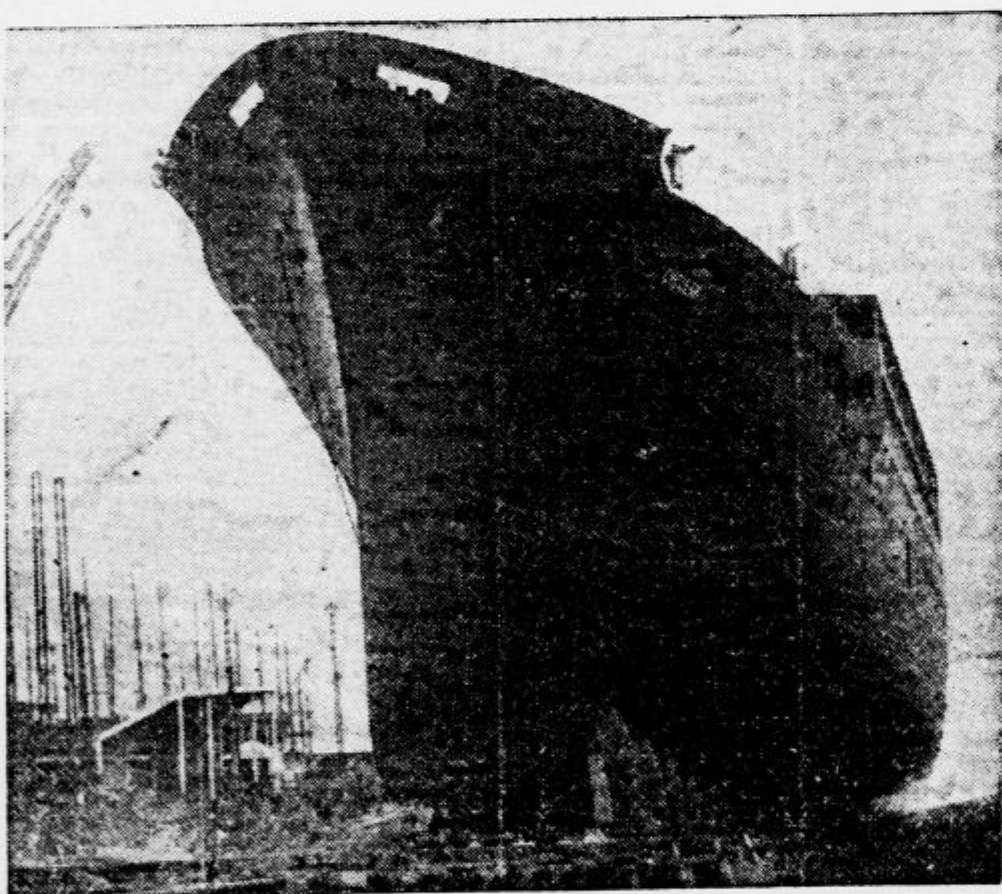
Tajnik društva je izdelal načrt bodočih znamk, kakor jih kaže naša reprodukcija. Slika Nj. Vel. kralja Petra II. je posneta po najnovejših portretih, ki jih je izdelal letos na Bledu naš umetnik Božidar Jakac in so vzbudili Najvišje odobravanje in zadovoljstvo Ti portreti so za izdelavo znamk izredno prikladni. Predstavljajo sliko Nj. Vel. kralja Petra II. v profilu in en face. Poleg običajnega besedila je na levi strani napis »Čuvajmo Jugoslavijo« kot trajen odziv na zadnje besede umirajočega kralja Aleksandra I. Uedinitelja.

Izdelava znamk je zamišljena v plemenitem tisku (bakrotisk ali podobno). Predlog slovenskega filatelističnega društva ne izključuje, da se za bodočo serijo frankovnih znamk, osobito morda za nižje vrednote, ne bi uporabili tudi drugi motivi, kakor n. pr. reprodukcije najlepših jugoslovenskih pokrajinskih slik.

S. V.

Slovensko filatelistično društvo ima svoje redne društvene sestanke vsako sredo ob 20.30 v posebni dvorani restavracije »Zvezda«. Člani, filatelisti in gostje vabljene. — Dopisi za Slovensko filatelistično društvo naj se naslavljaajo na tajnika g. Slavka Veselica, Ljubljana, Beethovnova ulica št. 14.

Nova francoska ladja

V Franciji so pravkar splovili pomorsko ladjo »Challah«, ki bo oskrbovala potniški promet na progi Marseille—Casablanca (Maroko)

mladik, vriskajoče cvetenje in omamljajoči vonji na zametasti tratin preprogi, ki jima je bila pogrnjena v tistem.

In tisoči zlikanih ljudi, ki so z njima hiteli na deželo! Videlo se je, kakor bi se vse mesto odpravilo na deželo, da bi ju spremljalo na zadnji poti. V vseh pogledih, ki so jima videli neprestano obrnjeni proti njima, sta čitale: vemo, kakšen načrt imata ... strašno nam je žal za vaju; pa mi spoznavamo, da ne moreta drugače. Maks in Greta sta se kratko progopetljala z vlakom, potem sta hodila uro da leč skozi gozd ter vedno spet in spet malo počivala, da sta puščala gruč drugih izletnikov naprej. Pa stalno so se pojavljale za njima nove skupine, ki so se smejale in kramljale, pele in žvižgale ... zajetni zakonski pari, razposajeni in kujaajoči se otroci, nežni in nerodni zaljubljenici.

Naposed je okrog njih vse utihnilo. Brez besede sta se utaborila in nista slutila, da so se njune misli gibale okrog istih pojavov: okrog solčnih žarkov, padajočih na gozdna tla; okrog umetniško spletenih pajkove mreže, ki se je razpenjala pred njima od grma do grma, okrog viličasto modrega hrošča, ki je plezal čez hriček mahu. Drug je mislil o drugem, da se nje govori čuti izgubljajo v mračne skrivnosti bližne smrti.

»Ti, se je oglasila Greta, »bodiiva vesela.«

Maks je planil pokoncu in divje poskočil.

»Juhuhu!« je zavriskal, dvignil Greto kvišku in jo v teku vlekse s seboj skozi goščo. Pridrvela sta čisto brez sape na strmo pobočje, kjer jima je spodrsnilo na glad-

kem igličevju, da sta se zavalila med kričanjem po strmimi.

Vailla sta se, z velikim navdušenjem pozdravljala, tesno mimo družbe mladih ljudi, ki so uživali razne s seboj prinesene do-brote. Nekdo je priskočil in prijel čedno dekle, ki se je neprosto voljno pomikalo v dolino. Ko se je Maks dalje spodaj sam ustavil in se vrnil, je našel svojo tovarišico že sredi družbe; v eni roki je držala kokosko bedro, v drugi pa čašico z likerjem. Maks so povabila dekleta in ni se dal dolgo prositi.

Da je zadnje kosilo tako sijajno teknilo! To vse napravi pač vesela družina. Delovni konji, ki se jim ne godi bolje kakor nama, je mislil Maks, toda vsi ti ljudje gledajo svet z lahke strani.

Sklenili so, da ostanejo vsi skupaj. Star lajnar, ki je prišel mimo, je moral vrteti svoj instrument. Ko sta bila odigrana dva valčka, je začela družina plesati tvojstep po melodiji »Plamteči plameni...«

»Plavalaska pleše ko sam vrag...«

»Možic s kepasto nogo je nesmrtno dovtipen.«

Tako sta zlezla Maks in Greta v pravo samomorilsko razpoloženje.

V bližni gostilni je spravila družina velikansko množino piva in kave pod streho, dokler ni sedel h klavirju v veliki dvorani gospod klavirski mojster. Pri križni polki se je Greta zdajci spomnila, rde očetove roke. Moj Bog, če bi me zdaj videl! Tako čisto nemogoče bi to ne bilo. Vsak trenutek lahko stopi skozi vrata. Od dvanaest ure opoldne jo pogrešajo doma ... ob eni so postali nemirni ... ob dveh so jo začeli iskati ... zdaj je šest! Kaj je to, če malo

umreš, proti srečanju z očetom! Silen strah se je lotil Greta. Pustila je plesalca, ki je sicer zelo nerodno plesal, in je začela tekati sem in tja, da bi našla svojega Maksa.

»Skrajni čas je,« je zašepetala skozi zobe.

Maks je pravkar prijel svoj kozarec s pivom in ga izpil do zadnje kaplje. Nato si je med velikimi okoliščinami obiral usta in dejal: »Da ... hočem še samo hitro enkrat zaplesati s plavalasko ... počakaj me.«

Izginil je in se zavrtel z nacičkanim dekletom po dvorani. Čez pet minut se je vrnil.

»Pojd ...«

Bil je videti čemerin in se mu ni posebnomudilo, ko je odhajal z Greto na prosto. Niti malo ni razburjen, je mislila Greta in čutila, kako se njen pogum spet krepi na njegovem junaštvu.

Prišla sta k lastniku čolnov ob jezeru, »ajala čoln in se popeljala v smrt.«

»Lep večer!« je rekla Greta in pomohila roko v vodo, ki se je zablistela okrog njih. Prstov kakor tekoče srebro. Maks je molčal. Okleval je, nič se mu ni mudilo. Gledal je zdaj na eno zdaj na drugo stran.

»In sploh ves dan!« je kramljala Greta.

»Imenitno je bilo, kaj? Tako lepo se ni bilo nikdar. Lena in Klara sta ti ptičici! In oni s kepasto nogo ...! Zasmejala se je, ko se je spomnila nekaj njegovih drznih dovtipov.

Maks se je delal, kakor da ni čul ničesar.

Greto je minil smeh okrog mladih ust. Njen glas je zvenel globoko, ko je vprašala: »Ti si še samo čakaš, da nas ne bo mo-

gel nihče več videti?«

»Dokler ne pripluje parnik,« je odvrnil Maks in se umaknil s svojimi mračnimi očmi plašno prečnemu pogledu dekleta.

Njun mali čoln je plaval kakor zapuščen sredi velike vodne površine. Strašno zapuščen ...

Zdaj je potegnil Maks vesla k sebi v čoln ...

»Se ne, se ne,« je prosjčila Greta, »počakaj, dokler ne zaide sonce.«

Maks je pokazal čez jezero. Tam se je bil pokazal črn oblak nad vodo.

»Ladja,« je rekel, »ko se približa, zaveslaj v vodno brazdo ... in ...«

Za kakšno sekundo je Greta čisto otrpnila; potem je prikimala živahno in rekla s skoro prešerno veselo vneto: »Da, da!«

Maks je nezaupno zaškilil proti njej in Greta je videla, da mu je stopila kri prav do senc.

Potem sta se oba zanimala še samo za parnik, ki se je počasi blizal.

»Ti,« je govoril Maks, »morda nama spustijo reševalni čoln. Če ti bo žal umreti, nimam nič proti temu, če se daš rešiti ...«

»In ti?« je vprašala Greta prežeče.

»Jaz? Saj sem vendar mož!« se je bahal Maks.

Tedaj sta zaslišala topotanje mogočnih ladijskih koles in po dolgem se izravnavajoči valovi so nemilo udarili ob čolnščak. Memoricev Z divjo hlastnostjo je zgrabil Maks vesla in vesljal s tako močjo, da je brizgajoča voda udarjala Greti v obraz.

Greta se je z eno roko obupno oprijemala klopice ob krmlju, z drugo pa je držala robc, mahala z njim in kričala čez jezero: »Pomoč, pomoč!«

»Drži gobec, neumna goska!« je sopihl krčevito veslajoči dečko. »Še tega bi bilo treba, da bi umrl s teboj, strahopetka!«

Sele zdaj je opazila, da se njun čoln hitro pomika od parnika proti bregu.

Sedela sta si nemo nasproti in se merila s sovražnimi, zaničljivimi pogledi. Drug drugega sta sovražila za prestani strah, a nista se upala drug z drugim obračunati, dokler je pljuskal ob čoln ta nevarni element.

Ko je Greta čutila pod seboj spat trdna tla, je dejala prezirljivo: »Tak strahopetec!«

Dal ji je zašunico.

Potem sta šla, vesela, da živita, vsak po eni strani široke ceste nazaj v plesno dvorano. Maks je glasno in napačno žvižgal melodijo iz neke opere v večerno tiho Greta, ki je škilila s plašno prezirljivim pogledom proti njemu, je mrmrala melodijo neke stare poulične pesmi.

Ko sta se s prvim jutrnjim vlakom vračala v mesto, je hotelo naključje, da sta si sedela v istem kupeju nasproti. Na ramah Maksa je slonela kuštrava glava dre-majoče Klare, glava možica s kepasto nogo pa je počivala na mladih prsih Greta. Razdražena in čuječa varovalca svoje nove sreče sta gledala v zadregi a drzno drug mimo drugega v blesteče matko jutro.

Ali si že član
»Vodnikove družbe«

Sportna nedelja

V hudem prvenstvenem vrtincu

Kar štiri tekme so bile včeraj na slabih igriščih za prvenstvo LNP — Tabela je skoraj popolnoma drugačna; prvi trije so zdaj: Čakovečki SK, Železničar in Rapid

Ljubljana, 11. novembra.

Dasi je nogometna sezona vsaj po naših starih načelih že precej pri kraju, je vendar vladalo danes na nogometnih igriščih LNP živahno vrvenje. V prvenstvenem boju je nastopilo vseh osem podsaveznih kandidatov, in sicer v Ljubljani Hermes in mariborska Svoboda, v Mariboru Rapid in novo vstopivša Ilirija, v Celju Železničar in domači, v daljnem Čakovcu pa ISSK Maribor. Vreme pri nas je za slične prireditve v tem času zelo dvomljivo in res je današnja nedelja marsikje do kože in kosti zalila vse navdušenje in navijanje za okroglo usnjo.

V Ljubljani so Hermežani drugič poskušili srečo v točki. Nasprotnik je bil manj nevaren in tako so spravili prav zadovoljiv in tudi zaslužen izkupček. Za zdaj so sicer še v spodnjem delu tabele, toda imajo še veliko bodočnost — vsaj glede odigranih tekem.

Ilirija se je vrnila med nekdanje sotekmence in jo je že prvi poziv stal obe točki. Igre z Rapidom — in še na igrišču v Ljudskem vrtu — so zanj menda že v naprej izjubilne. Tako je bilo tudi včeraj: pravilo sicer, da je imela še mnogo prilike za premeno izdaja, toda manjkalo ji je

vsega. Škoda jih je, vseh točk.

Čakovečki se vztrajno držijo doma in so včeraj spet spravili dve točki, to pot v tekmi proti Mariboru. Vsekakor je njihov doseženi izkupček točk že zgovoren dokaz, da so vsaj na svojih tleh kos vsakega nasprotniku. Počakati je treba zdaj še na toliko zunanjih nastopov.

Železničarji in Celjani so se pomerili na celjski Glaziji. Menda po krivdi sodnika so Mariborčani dobili obe točki in potisnili Celjane s častnih mest, toda doseženi nastopi obeh enajstoric dajeta slutiti, da bodo letos med kandidati za vrhunske tabele prav ogorčene bitke in plete razlike.

Današnji rezultati so skoraj do temeljev prevrgli prvenstveno tabelo, ki kaže do prihodnje nedelje naslednjo sliko:

ČSK	4	3	1	0	16:4	7
Železničar	3	2	1	0	8:4	5
Rapid	5	2	0	3	10:10	4
Celje	5	2	0	3	8:9	4
Maribor	3	1	1	1	7:8	3
Svoboda	5	1	1	3	9:24	3
Hermes	2	1	0	1	6:4	2
Ilirija	1	0	0	1	0:1	0

V naslednjem so naša poročila:

Hermes : Svoboda Mb. 4:1 (2:0)

Igrišče Hermesa je bilo drugo prizorišče nogometne predstave v Ljubljani, in sicer sta se tamkaj — brez predigre, ker je bil teren zaradi dežja preveč razmočen — v boju za točke srečali enajstorič Hermesa in mariborske Svobode. Zanimanje za tekmo je bilo — kljub obupnemu vremenu — še precejšnje in nekaj sto vztrajnih gledalcev je tudi za Hermesovim plotom sledilo posameznim fazam te skrajno naporne in do zadnjega odločne bitke za številke v tabeli.

S kratko zamudo sta enajstorič zavzeli pred sodnikom g. Pfundnerjem mesta v naslednjih postavah:

Hermes: Oblak, Klančič, Pepčak, Ferjan, Zalokar, Kretič, Kos, Brodnik, Košenina, Mokorel, Kariž.

Svoboda: Drazhner, Novak, Strnad, Vršak, Kalec, Filipič, Tičar, Selinšek, Stern, Daško, Tomažič.

Hermes, ki je nastopil v nekoliko sobnovljeni formaciji je bil razen kratkih presledkov

močnejši del na igrišču.

Vse bolj kot kaže rezultat je bila vidna njegova premoč do odmoru, ko je tudi za streljal ali pa zamudil vrsto zrelih pozicij in zvišanje rezultata. Po odmoru se je tehtnica kar začetkom nagibala nekoliko v korist gostov, toda pozneje so bili domači spet krepki gospodarji na polju. Kot celota enajstorič kljub tej vidni premoči in zaslužen doseženi zmagi ni napravila prečevalnega vtisa in mislimo celo, da bo morala v resnejših tekmah izbiti še nekaj zelo kvarnih podrobnosti. Tako je na pad — ki je bil v ostalem delu manj po srečeni vodstvom sicer dobrega Košenine na trenutek povezan — zaradi nepotrebnega zavlačevanja in igračkjanja zaigral mnogo dragocenih pozicij. Čudno šibka točka je bil kljub najboljšemu golu dneva Mokorel. Krili sta se uveljavljali z manjšo ali večjo srečo, vsekakor je bil Kos na desni čisto na slabšem. Zadnji gol pa je v lepem odstotku njegovo delo. Krilci so prekosili same sebe in so vzdržali — posebno v ofenzivnem delu — glavni napor, ki je vendarle potreben tudi za to zmago. Branilski par v vratarjem je opravil dobro in zadovoljstvo, toda vedeti je treba, da Svobodin napad v nekaterih fazah igre sploh ni bil resno kos svojemu nalogu. Kočno pa je vsa igra — to velja kar enako za oba nasprotnika — silno trpela zaradi hudega naliva in zmerom mehkejših tal, tako da se pravo razmerje sil obeh enajstoric po tem splovanju niti ne da dobro oceniti.

Novinec v tej konkurenci, mariborska Svoboda, ki se je kljub kričnim disonancam v posameznih rezultatih držala do danes sredi med gornjo in spodnjo hišo, nas

ni mogla prepričati o svoji kakovosti.

Moštvo dičijo predvsem velika požrtvovalnost, silen elan in dobra kondicija, toda s tehnične strani — vsaj danes — niso mogli nuditi niti oddale toliko kot Hermežani. Napad je splošno z nekaj skromnimi izjemami na vse štiri krilce pa je rešil enake usode neudržitvi Kalec, ki je bil najboljši mož na polju in mu gre gotovo levji delež zasluge, da Mariborčani niso doživeli hujšega. Obramba je bila preveč obremenjena, je pa kljub temu živahno vztrajala do konca, in gotovo ni najslabši del moštva. Vratar je storil, kar je mogel; zdel pa se je nekoliko nesiguren in bi se pred boljimi strelci najbrže ne izmotal tako poceni. Vidi pa se, da je enajstorič vzela svojo prvenstveno nalogo z najresnejšimi strani in jo je treba že zaradi tega smatrati za tekmeča, s katerim bo imel vsak nasprotnik vsaj toliko opravka, da si z njeno pomočjo ne bo mogel fabricirati kolonice. Morda sem in tja kateri... kot si ga je že ČSK na domačih tleh!

Potek igre

je bil tipično prvenstveni. Malo nerovo, malo tipanja, potem pa H. zaigra prvo v. jolino. Že v 7. min. uvede svojo serijo kotov — do konca polčasa se jih nabere 9 — toda branilci so skoraj vselej na mestu. V 16. min. dobi Mokorel lep pas od Kariža, pošlje »volley« ostro na mrežo, levi branilec doseže, toda samo podaljša nad vratarjem. 1:0 za H. V 20. min. je eno minutni molk v počastitev spomina Nj. Vel. kralja Ujedinitelja. Hermes nadaljuje kanonade, strelja celo v vrhni rod, toda žoga se zmerom spet vrača v sredino ali na kote. V 27. min. se v gneči pred vrati izizmicno splošno priznana roka in Brodnik pretvori enajstmetrovko v zaslužen — 2:0 za H. Do odmoru je vsa igra pred golom Svobode, toda vrat ne najde nihče.

Tik pred odmorom so gosti na Hermesovi strani, kjer izsilijo kot, toda žoga pride do igralca šele na nasprotni strani igrišča.

Po odmoru — zdaj pa lije prav kot iz skafu — se kar od prvega žvižga odtrga Svoboda in poizkusi nekaj ofenzive, toda brez uspeha. Potem gre spet H. v napad in v 15. min. je Košenina na strelu. Močna in teška žoga uide vratarju pod roka.

Rapid : Ilirija 1:0 (1:0)

Maribor, 11. novembra.

Prvenstvene tekme še vedno vlečejo. Ne glede na vse neugodne okoliščine se je danes zbralo na igrišču Maribora v Ljudskem vrtu okrog 800 gledalcev, ki so pri soigralci napeti borbi. Ilirija je vedno atrakcija, ki se je naše občinstvo ne more ubraniti. Tudi ta tekma je bila v resnici prvenstvena borba za točke, igralo se je ves čas temperamentno, živahno in ostro in tempo ni ponehal do zadnjega žvižga. Nekaj minut po napovedanem času sta nastopili moštvi v naslednjih postavah:

Rapid: Kosem-Barlovič, Antolčič-Fučkar, Seifert, Goltner-Heller, Klipštädter, Princič, Bäumel, Vidovič.

Ilirija: Malič-Unterleitner, Brglez-Lah II, Sočan, Pogačnik-Jug, Slapar, Zupančič, Zitnik, Rihar.

Začetek je bil prav posrečen, čeprav je bila igra enostranska in jo je dirigiral Rapid, ki je pol ure sam prevladoval z le. pimi in smiselnimi potezami in valil napad za napadom na ilirijanski gol. Vendar so bili ti napadi precej šablonski in taktično deloma napačni, ker so vsi igrali na Bäumla, kar se ni obneslo. Kljub temu je bil vsak napad lep za oko in je razodeval nekaj smisla za inteligentno igro. Proti koncu prvega polčasa se je pa konč. no Rapidu izpela zaloga energij in je precej popustil. Le sem in tja se je enajstorič pozneje znašla in prihajala v napad, a večji del se je Rapid omejil na obrambo in je proti koncu igre to formacijo še ojačil z igrišču prve linije in začel uvajati zavlačevalno taktiko. V prvem napadu so si Rapidovci zagisurili majhen naskok, ki bi ga pa lahko za dva ali tri gole povečali, če bi napad izkoristili mogo. go zrelih situacij. V drugem polčasu pa je moral Rapid posvetiti vse svoje sile obrambi, da ni utrpel izgube. S pičlo zmagao so Rapidovci

lahko prav zadovoljni.

O moštvi Rapida se ne da reči, da bi bila izenačena enajstorič, kajti v vsaki formaciji je nekaj vrzeli. Razen obrambe ni zadovoljila nobena formacija. Srednja vrsta je mnogo trpela zaradi šibkosti srednjega krilca, a tudi njegova partnerja danes nista bila na višini. Vsa krilca vrsta je igrala preveč defenzivno, v napadu pa je bil najslabši Klipštädter, ki je igral v drugem polčasu na desnem krilu. Notranji trio je prepočasen. Ustvaril si je sicer nekajkrat lepe situacije pred ilirijanskim golom, toda jih ni znal izrabiti. Pri vsem moštvi pa je polhaliti zlahti start, ki pa je bil čisto preoster. Tudi v igri z glavo so si lepo pomagali.

Ilirijani so začeli precej indolentno in so se dali presenetiti po svezem startu nasprotnika, ki ga niso mogli prepričati, niti zajeziti njegovih kombinacij. S tem so se spravili

v podrejen položaj

in se niso mogli ves prvi polčas popraviti. V drugem polčasu pa so bili znatno v premoči, a se niso mogli prav znajti. Nobena poteza ni bila solidno zgrajena in ni bilo videti samostojnosti v igri. Moštvo je igralo brez pomisleka, brez preudarnosti in brez ambicije. Ko se je nasprotnik v drugem polčasu iztrošil, so imeli dovolj prilike in časa, da bi mu jo zagodili, pa so opustili priložnost in tako izgubili dve dragoceni točki. Najbolj neučinkovit je bil napad, v vsem kvintetu ni bilo izrazite točke. Na obrambi je dolgo stonel velik del. Opravila ga je sicer dobro, a z veliko muko in silnimi napori.

Krilca vrsta je imela mnogo posla z nasprotnikovo napadalno vrsto; šele ko je začela startati, se ji je posrečilo razbiti nasprotnikovo kombinacijo. Zaigrala je dobro zlasti v drugem polčasu, ni pa našla razumevanja v napadu. Po današnji igri je zopet potrjena domneva, da Ilirija na igrišču v Ljudskem vrtu ne zna

mi 3:0 za H. Gostje »zavozijo« takoj nato usnje pred samim vratarjem mimo drogov, pozneje se slični prizori ponavljajo še nekajkrat. Tla so razmočena in vsako preračunano ravnanje z žogo je izključeno. V 35. min. »položje« Košmerl Daška za več metrov daleč v blato; enajstmetrovko tolče Stern med drogove 3:1 za H. Tik pred koncem se posreči Hermesu lep napad z desne; Košenina pošlje Kosa v ogenj, slednji »centrira«, žogo dobi Mokorel in efektno postavi končni rezultat.

Prav drug sodnik je bil g. Pfundner, ki pa v ostalem ni imel najtežje naloge — kolikor tudi njega ni zadelo skrajno neugodno vreme.

V II. razredu

Korotan : Reka 4:3 (3:1)

Ta prvenstvena tekma se je vršila na igrišču Reke. Obe moštvi sta zaigrali zelo energično, dasi je razmočen teren zelo oviral lepo igro. Zmago je odločila boljša obramba Korotana. Obisk zaradi slabega vremena ni bil posebno velik, toda še to občinstvo je v taki obliki »navijalo« za domače, da je vredno vse graje. Klubovo vodstvo bi moralo skrbeti, da v bodoče na igrišču ne bo takšnih gledalcev, ker takšni nastopi ne škodujejo samo slovesu kluba, temveč sportu sploh.

Jadran : Grafika 2:1 (1:1)

Prvenstvena tekma, ki se je vršila kot predtekma prijateljske tekme na igrišču Primorja, je prinesla obojestransko zelo šibek nogomet. Zmago je izvojeval odločnejši Jadran.

Slovan : Sloga 4:3 (4:0)

Slovan je bil tehnično boljše moštvo in je zmago zaslužil. Igra je bila zelo fair.

Mars : Svoboda 4:0 (3:0)

Mars je bil ves čas v premoči. Na tekmi je prišlo do neljubih incidentov. Sodnik g. Galič zelo slab.

Rapid : Ilirija 1:0 (1:0)

Igrati kakor običajno. Zato si je Rapid izbral prav to prostor.

Igra je potekala v najlepšem redu in ni prišlo niti do najmanjšega incidenta. Edini gol je zabil v 28. min. prvega polčasa Princič.

Sodil je g. Nemec objektivno in z malimi pogreškami tudi dobro. Ob tej priliki je igral Barlovič za barve svojega kluba že tristo točko in so mu klubovi funkcionarji pred tekmo izročili lepo spominsko darilo.

V predtekmi so igrali subjuntorji Rapida in Maribora; zmagali so mali Mariborčani 4:0.

Dopolodne se je na igrišču Železničarja vršila zadnja tekma za jubilejni pokal I. SSK Maribora, in sicer med mladima Železničarja in Maribora. Zmagala je mladina Maribora z 2:1. Ker pa ima Železničar v skupnem tekmoivanju dve točki več, je izročil načelnik Maribora Železničarjem lep pokal.

Železničar : Celje 3:2 (1:2)

Danes popoldne se je vršila na Glaziji pred 600 gledalci podsavezna prvenstvena tekma med mariborskimi Železničarji in domačo enajstorič SK Celja. Rezultat je zaradi drugega gola za Železničarje, ki je padel iz očitne ofside pozicije, nerealen.

Gostje so nudili dobro tehnično in kombinatorno igro in so bili tudi boljši v startu, ki pa je bil preoster. Celjani so igrali boljše kot v preteklih tekmah, toda napad je bil premalo odločen in ne povezan ter je zaigral najmanj tri zrete pozicije pred nasprotnikovim golom. V prvem polčasu in tudi v uvodu drugega polčasa so bili domačini v premoči.

Vodstvo je dosegel že v 4. min. Paulin za 2. toda Gobec je že minuto kasneje iz. enačil. V 9. min. so igralci in občinstvo z enominutnim molkom počastili spomin na pokojnega kralja Ujedinitelja. Igra je nato valpila s polja na polje in po nekaj krepkih napadih Celja je Gobec v 20. min. dosegel drugi gol za svoje barve. Rezultat se do odmoru ni več menjal.

Po odmoru so spet pritiskali Celjani, toda v 12. min. je 2. izvedel drugi in Paulin iz of side pozicije zabil drugi gol za 2. V 15. min. je bil hudo bleziran celjski vratar, kar je dalo občinstvu povod, da je vdrlo na igrišče. Po teh burnih prizorih so Celjani popustili, 2. pa izrabil priliko ter po Lesniku v 28. min. povišal rezultat na 3:2. Vsi nadaljnji napori Celjanov, da bi izenačili, so ostali brezuspešni. Koti 5:3 za 2.

Tekmo je sodil g. Cimperman iz Ljubljane, v prvem polčasu objektivno, po odmoru pa precej površno. Občinstvo je čisto protestiralo proti njegovim odločitvam. Razburjenje se tudi po tekmi ni hotelo poletiti, tako da je morala policija izprazniti Glazijo. Vedenje občinstva je bilo vredno vsega obžalovanja.

Atletiki : Jugoslavija 7:1 (3:0)

Dopolodne je bila na Glaziji pred 200 gledalci drugorazredna prvenstvena tekma, ki so jo Atletiki z lahkoto odločili zase. Zmagovalci so v vseh ozirom prekašali nasprotnike. Sodil je g. Seitl.

ČSK : Maribor 4:2 (2:0)

Čakovec, 11. novembra.

Igra je bila od začetka pa do konca lepa in fair za točke. Obe moštvi sta se borili resno in vsak po svojih najboljših močeh. Maribor je bil v prvem polčasu precej dober, ni pa imel sreče in njegov napad tudi ni znal izrabiti mnogo zrelih situacij. Čeprav je bila igra popolnoma izenačena, so domačini v 20. in 42. min. obrakrat po levem krilu Bašu, doseglj dva gola. V drugem polčasu so Mariborčani sicer prevzeli iniciativo in se je na pad za napadom valil proti Čakovcu, ven-

Ligaš je imel prijateljsko tekmo

Enajstorič Primorja je imela včeraj v gostih moštvo Gradjanskega iz Karlovca in zmagala s 5:2 — »Voda« je pokvarila igro in obisk

Naliv je na žalost preprečil boljši obisk. Kljub neverjetno slabemu vremenu pa se je zbralo na igrišču okoli 300 ljudi, ki se jim je hotelo videti igro našega ligaša. Niso bili razočarani. Protivnik ni bil toliko šibak, kot bi se bilo po njegovi prevenciji moglo pričakovati, in je prišli domače moštvo, da je moralo dati res vse iz sebe, če je hotelo doseči ta rezultat. K temu sta obe moštvi v sicer zelo fair igri šli z nepričakovano energijo in živavostjo na delo ter v hudi borbi s težkim zemljiščem predvedli razmeroma jako dober no. gomet.

S četrtino zamudo, ki jo je zakrivil sodnik, na katerega sta morali moštvi v dežju čakati, se je igra pričela in sta moštvi nastopili v postavah:

Primorje: Starec—Hassl, Bertonec I. —Zemljak, Slamič, Boncelj—Slamberger, Pupo, Bertonec II, Janežič, Petelin.

Gradjanski: Katalančič—Filipčič, Mata. ković VI.—Mihelič, Našič, Mataković SI. —Baloš S., Suljagič, Balaš B., Hripko, Si. koronja.

Igra je bila, kakor rečeno, zelo fair, zato pa nikakor ni zapadla v monotonost. Nasprotno, bila je od začetka do konca skoraj prvenstveno borbeno, deloma tudi ostra, a vendar prijateljska. Takega poteka in v takem stilu bi si želeli tudi v važnih prvenstvenih borbah, pa bi si nogomet pridobil mnogo prijateljev.

Igralci so se morali boriti na razne strani, največ s terenom. Nikoli si niso bili na jasnem, kam bo žoga ubrala svojo pot, s koliko močjo jo je treba suniti, da bo prišla na zaželeni cilj. Odtod so bile kombinacije zelo pomanjkljive in netočne, s podajanjem na male distance se ni prišlo ni. kamor. Prvi polčas je bilo igrišče še nekam uporabno in so bili poskusi kombinacij po sredi vsaj razumljivi. Močvirje v drugem polčasu pa je imperativno narekovalo igro z dolgimi pasovi po krilih in sta tudi obe moštvi ubrali to taktiko. Stranski krilci so imeli pri tem izredno težak posel in mu skoraj nobeden ni bil kos. S kril so tudi padli po večini vsi goli drugega polčasa.

Črno-beli so bili takega treninga že zelo potrebni. Nevzdržne razmere v savezu so letošnje državno prvenstvo upropastile. Tako se ligaši zatekajo k prijateljskim izhodom iz zadrege, kajti če kje, velja v nogometu pravilo, da je zastanek istoveten z nazadovanjem.

Naš ligaš je tudi v nekompletni postavi pokazal svojo moč.

Predvsem je bila tokrat kompletna obramba pozitivna del moštva, ki je bil od začetka do konca neprestano v gibanju in svoj posel opravil na zadovoljstvo. Vsa trojica se je dobro razumela in se medsebojno spopolnjevala. Nasprotnemu napadu, ki ni bil slab, ni dala, da bi si ustvaril kakšno šanso, en gol je bil dobroprosliran prost strel, drugi je rezultat iz nerodne situacije, ustvarjene po nemogočem terenu. V srednji vrsti je opravil ogromno koristno delo Slamič, najboljši krilec na terenu. Taka tla mu menda zelo prijačo. Zemljak je dal svojo stenda-igro, Boncelju se pa ni ljubilo, krilo mu je vedno uhajalo. Napad je dal zlasti v prvem polčasu dobro igro. Tokrat se je razigral Pupo in je briljiral deloma z igro v polju, še bolj pa s svojimi bombami. Vratar je imel v njem zelo težkega nasprotnika. V drugem polčasu sta zaostali obe krili, tudi Pupo ni bil več prav pri močeh. Ne glede na vse to smo bili z igro zadovoljni.

Karlovčani so se predstavili kot

»impatično provinjsko moštvo.

Velik plus so imeli v dobri kondiciji. vzdržali so do konca v tempu, ki ni hotel popustiti niti za trenutek. Pri tem so bili živahni in vztrajni in niso niti pri stanju 0:3 kapitulirali; narobe popravili so rezultat že na 2:3 in šele v poslednjem delu igre so se morali vdati vsesplošnemu pritisku domačega moštva.

Ugajala je pri gostih predvsem ožja obramba. V prvem polčasu je bil v njej gotovo najboljši mož desni branilec, ki je sigurno držal svojo stran in se konstruktivno posegal v napadalno delo. Tudi vratar se je pokazal — kot je že običaj pri provinjskih moštvih — za zelo uporabnega; držal je nekaj prav težkih strelcov, ki bi jih bil lahko brez zamere tudi spustil. V haljih so bili gostje bolj šibki. Zlasti stranska krilca nista bila obrambi v veliko oporo, bolj sta pazila na napadalno stran svoje natole. Napad je napravil vtis, da bi bil proti šibkejši obrambi dovolj opasen. Sicer si ni izdelal skoraj nobene šanse pred golom, toda v polju je kombiniral kar zadovoljivo in v igri s krili — bolj kot po sredi — precej nevarno prenašal igro.

Nekaj o poteku.

Score je otvoril Pupo v 16. min.; s solo akcijo se je prebil skozi ovire in iz znatne razdalje opalil težko bombo, ki je pod vratarjem našla pot v mrežo. Potem zelo dolgo ni bilo nobenega dogodka. Šele v 32. min. je zopet Pupo v poziciji za strel, toda stvar se mu ne posreči, žoga pride k Pepčku, ki jo iz zelo nerodne in težke pozicije sune neubranljivo v mrežo. V 40. min. je tretji gol plod uspešne kombinacije: žogo centriral Slamberger polvisoko, Janežič jo z glavo pasira Pepčku, ta jo tudi z glavo povzame in iz neposredne bližine plasira mimo vratarja.

V drugem polčasu dosežejo gostje v 13. min. nepričakovani uspeh. Hassl in Bertonec zakrivata škarje, levo krilo bije prost strel iz nenevarne pozicije, toda žoga najde v opasni krivulji zgornji kot in rezultat je zmanjšan na 3:1. V polju imajo domači sicer premoč, toda ozemlje pred golom gostov je globoko preplavljeno in ne da napadu, da bi kaj izkoristili. Nasprotno se v 24. min. prebije nasprotni napad preko levega krila do gola. Bertonec je nekoliko pomaga centrirati in od desne zveze preko srednjega napadalca gre žoga v mrežo, 3:2. Takoj zatem se primorjanski napad kar vsidra v jezero pred nasprotnikovim golom, žoga gre samo po dvi tri metre sem ali tja, naposled pošlje Slamič malo jačji odbojni udarec visoko tik pod prečko, vratar sicer odbija, ali čisto

dar so prešli še en gol. Šele v 28. min. je Priveršek znižal na 3:1, toda že v naslednji minuti je Galović zvisal na 4:1, a končni rezultat je postavil Bernek v 26. min. Sodil je g. Deržaj iz Ljubljane objektivno in sploh odlično. Tekma se je končala brez najmanjšega incidenta.

Pupotu na nogo in v naslednji desetinki sekunde je žoga v mreži. Po sredi v napadu ne cvetijo rožice, zato gre Pepček na levo krilo, in res mu odtod uspe v 31. min. udarec: lep center z desne pobere »volley« in ga neubranljivo plasira, postavil je končni rezultat 5:2.

Sodil je g. Pevalak zelo dobro.

Beograd : Sofija 2:2 (1:0)

Sofija, 11. novembra.

Na igrišču Junaka se je vršila danes pred 12.000 gledalci medmestna tekma Beograd : Sofija.

Beograščani so igrali zelo lepo in so tudi zaslužen prišli v vodstvo po Lojančicu. Rezultat se do paze ni spremenil. Po odmoru so Bolgari po Lozanovu izravnali, toda Stevović je spet zabil vodilni gol za Beograd. Bolgari so nato napeli vse sile, da bi izenačili kar se jim je posrečilo šele tik pred koncem igre po zaslugi beograjskega branilca Mitrovića, ki je zagrešil hud foul. Gostje so skušali še enkrat povišati, toda prehitela jih je sodnikova piščalka.

Tekmo je vodil domačin g. Došev.

Ostale nogometne tekme

Zagreb: Slavija (Varaždin) : Železničar 1:0 (0:0): 1500 gledalcev. Igra je bila do 30. min. drugega polčasa brez gola, nato pa so Varaždinji zabili edini in zelo lep gol dneva. Domači so bili zaradi tega popolnoma potrti in do konca zelo slabi v igri. Tekmo je sodil g. Bažant, ki mu očita nerazpoloženje proti gostom. Druga kvalifikacijska tekma, ki se je tudi končala z zmago Slavije, tako da je zdaj drugi finalist za tekmo z Gradjanskim za državno ligo.

Beograd: Jugoslavija : Gradjanski 1:0 (1:0).

Zemun: Bašk : Sparta 4:1 (3:0).

Šibenik: Hajduk (Split) : Osvit 2:1 (1:0).

Sarajevo: Sašk : Hajduk 1:1 (0:0).

Dunaj: Avstrija : švica 3:0 (2:0). Tekma za mednarodni pokal. 30.000 gledalcev. Prva dva gola sta padla do 16. min. prvega polčasa, tretji pa takoj po začetku drugega polčasa.

Praga: Židenice : Prostějov 1:1, DFC : Bohemians 1:1. Sparta : Kolín 2:1, Slavija : Čechie-Karlín 11:3, Teplicer FC : SK Plzen 4:1, Viktorija (Plzen) : Kladno 3:1.

Budimpešta: Hungaria : Kispest 1:1, Szeged : Bocska 3:1, III. okraj : Attila 0:0, Ujpest : »11« 3:0, Ferencvaros : Sorokar 2:0, Somogy : Phöbus 1:1.

Prevratni dnevi ob Jadranu

Kako smo prišli ob Trst in Reko

II.

V zadnji ponedeljski številki »Jutra« smo opisali prevratne dogodke v Pulju in prihod italijanske vojske v največjo vojno luko bivše monarhije. Nekako slično se je ob prevratu leta 1918. izvršila tudi okupacija največjega trgovskega pristanišča in obenem največjega slovenskega mesta Trsta.

Odbor za javno varnost in Narodno vijeće v Trstu

30. oktobra 1918. leta je dobil tržaški namestnik od dunajske vlade ukaz, naj zapusti mesto in celotno upravo izroči legalno konstituirani vladi. Istega dne se je ustanovil v Trstu Odbor za javno varnost, ki je sestajal splošnega iz samih Italijanov, in sicer iz dvajsetih nacionalistov in dvajsetih socialistov. Na zahtevo Slovencev se je kasneje izpopolnil še s štirimi slovenskimi delegati; dvema narodnjakoma in dvema jugoslovenskima nacionalistoma. Ta odbor 28 članov je predstavljaval legalno konstituirano vlado mesta Trsta. Naslednji dan je prevzel od tržaškega namestnika celotno javno upravo, nato pa je cesarski namestnik še isto popoldne zapustil Trst.

31. oktobra je imenovalo Narodno vijeće v Zagrebu dr. Otokarja Ribafa za predsednika Narodnega vijeća v Trstu. Poveljstvo mornarskega bataljona, komande min in narodne garde revolucionarnega odbora za javno varnost je prešlo v poverljivo roke pomorskega kapetana Petra Pavla Vučetića, ki je kot neposredni soudeleženec pred leti v reviji »Jadranski straži« točno opisal potek okupacije Trsta. Med drugim pravi:

»Z 30. oktobra so se začeli v Trstu veliki neredi, ki so ogrozili varnost življenja in imetja. Od Narodnega vijeća in revolucionarnega odbora za javno varnost v Trstu ustanovljena narodna garda niti od daleč ni mogla biti kos nevarnosti od plenilcev, ubijalcev in lažne sode, ki je ograjala javni red in mir. Prebivalstvo je gledovalo, ker avstrijska oblast Trsta niso bila dovolj oskrbela s hrano.

Antanta naj zasede Trst

Zaradi teh okoliščin je odbor za javno varnost naprosil Narodno vijeće v Trstu 31. oktobra 1918., naj bi mu dalo na razpolago torpedovke, s katero bi pooblaščenici odšli v Benetke prositi Antanto, naj zasede Trst in mu pomore s hrano. Prošnjo je Narodno vijeće še isto popoldne ugodilo in stavilo odboru za javno varnost na razpolago torpedovke št. 3 pod nastopnimi pogoji:

1. Torpedovka izkrci tri parlamentarce, delegate odbora za javno varnost, in to enega od italijanske narodne stranke, drugega od italijanske socialistične stranke in tretjega od jugoslovenskega Narodnega vijeća v Trstu.

2. Poleg imenovanih delegatov se vkrci še član Narodnega vijeća v Trstu, ki bo zastopal lastnika ladje, to je Centralno narodno vijeće v Zagrebu.

3. Pomoč in okupacija se mora zaprositi od Antante in ne od Italije same, v kakršnem smislu se bo glasilo tudi politično-močnoje parlamentarcev.

4. Za delegata tržaškega Narodnega vijeća je odbor za javno varnost imenoval dr. Josipa Ferfoljo, zastopnik lastnika broda je bil dr. Ljubomir Tomašić, vodstvo ekspedicije pa je bilo poverjeno kapetanu Vučetiću. Zastopnika italijanskih frakcij sta bila Marko Samaja in Alfredo Collini.

Vsi imenovani so se vkrcali še isti dan na jugoslovensko torpedovko št. 3., ki jo je z velikimi težavami opremil kapetan Vučetić, potem ko je udušil »in zatri sabotažo nezanesljivih avstrofiliških elementov, ki so mu grozili s smrtjo.

Ob pol 7. zvečer je poslal kapetan Vučetić na poveljstvo antantne mornarice v Benetkah radijsko brzojavko s sporočilom, da namerava poslati jugoslovensko Narodno vijeće naslednji dan, to je v petek 1. novembra, torpedovko, da se dogovori z Antanto zaradi hudega položaja Trsta.

Odgovor je bil poveljen; glasilo se je: »Zelo dobro, zelo dobro«. In 1. novembra 1918. je naša torpedovka št. 3 ob 5.20 zjutraj odplula proti Benetkam. Okoli 7. zjutraj je dospela v višino Gradača, odkoder so jo pričele obstreljavati avstrogrške baterije, ker so opazile na njeni krmi srbsko zastavo. Sprejela je viharala mala bela parlamentarna zastava. Tržaški parlamentarci so bili v zelo težavnem položaju. S kopnega topovske krogle, morje posuto s minami, avstrijskimi in italijanskimi. Kdo je vedel zanj! Plavale so v globini treh metrov, medtem ko se je torpedovka pogreznila le 2.8 m globoko. In s polno paro so rezali valove proti Benetkam. Ladjo so upravljal trije oficirji in deset zanesljivih mornarcev, navdušenih narodnjakov Dalmatincev, ki so se prostovoljno javili za to pot.

Okoli 9. zjutraj se je torpedovka približala dogovornemu mestu sestanka. Najprej se je pokazalo pet aeroplanov, o katerih so splošno mislili, da so avstrijski, šele kasneje so spoznali, da so italijanski. Med aeroplani in torpedovko so se izmenjali pozdravi. Malo za tem so se pojavile štiri italijanske torpedovke v bojni črti in pripravljeni na strel. Med poveljniki so se izmenjali ukazi in navodila in odpluli so proti Benetkam. Pred vzhodom in luko se je morala naša torpedovka ustaviti. Bila je ves čas pod najstrožjim nadzorom svojih spremljevalk.

Tržaška delegacija v Benetkah

O pol 1. popoldne so tržaškimi delegatom po parlamentarnem običaju zavezali oči in italijanski kapetan bojnega broda Etto. re Rotta jih je z motornim čolnom odvel v Benetke pred admirala Marzole.

Odboranci so se legitimirali s svojim pisnim poveljem od odbora za javno varnost v Trstu ter nato razložili vzroke svojega parlamentarnega odposlanstva.

Delega Marko Samaja je obirno opisoval žalostni in težavni položaj, v katerem je bil Trst Avstrijska oblast, da so zapustila Trst, izročivši vso oblast odboru za javno varnost, v katerem so zastopane vse stranke v Trstu, italijanske in slovenske. Prejšnja oblastva da se niso dovolj

no pobrigala za aprovizacijo mesta in tako je Trst zdaj povsem brez hrane. Pobrigava se niso tudi nič za organizacijo javne varnosti v svrhu vzdrževanja reda in mira, kakor tudi ne za gospodarski položaj mesta, tako da je mestno prebivalstvo na milost in nemilost izročeno razbojnikom in nedisciplinirani soldateski. Ropi, tatvine, uboji in požigi da se vedno bolj množijo, polčrpa je vsako uro slabši, nevarnejši. Odbor za javno varnost da je sicer organiziral policijsko službo, sestoječo iz občinskih stražnikov prostovoljcev in malega števila zanesljivih slovenskih vojakov, ali to skromno število še zdaleka ne ustreza stvarnim potrebam. Skratka, mesto da je obsojeno na glad in končno propast, če ne pride nujna pomoč. Zaradi tega da je prišel v Benetke svoje brate prosit v imenu italijanskega narodnega vijeća v Trstu, naj pride Italija okupirati Trst in naj oskrbi mesto s hrano!

Delegat Alfredo Collini je popolnil sliko žalostnih tržaških razmer, naglašal potrebo nujne pomoči Trstu ter prosil v smislu pooblastila za posredovanje Antante ali Italije v sporazumu z Antanto.

Delegat dr. Josip Ferfolja se je popolnoma pridružil gornjim pojasnolom in zahtevam svojih dveh tovarišev, v kolikor se je to tilako gospodarskega in varnostnega položaja Trsta kakor tudi nujne pomoči z življenjem in zdravjem, medtem ko je v političnem pravcu in v zadevi okupacije Trsta kot odposlanec odbora za javno varnost v Trstu in na podlagi pismenega mandata in pooblastila prošil za intervencijo Antante, a ne Italije same, kakor je to zahteval delegat Samaja. Glede na razna spor na državnopravna in politična vprašanja jadranskih pokrajin med Italijo in Jugoslavijo, kar vse da bo rešeno šele na mirovni konferenci, on kot zastopnik jugoslovenskega Narodnega vijeća ne more pristati na začasno okupacijo Trsta po Italiji, razen v primeru, da bi Italija za to dobila nalog od Antante.

Poveljnik Benetk je vzel izjave delegatov na znanje, nato delegate vidno pogostil ter jim obljubil odgovor za naslednji dan. Drugo jutro 2. novembra je poslal na parlamentarno torpedovko svojega pomočnika z obvestilom, da so bile zahteve delegatov sporočene Antantnim vladam.

Ob pol 12. popoldne so delegati že dobili na torpedovko pismeni odgovor, podpisan od šefa glavnega štaba italijanske vrhovne komande generala Diaza, ki se je glasil:

»Poslal bom nujno pomoč v Trst.«

Neposredno za tem, ko je pomočnik admirala Marzole, kapetan vojnega broda conte Dentice di Frasso, izročil delegatom na krovu torpedovke odgovor generala Diaza, je zahteval, naj mu naši pomorski oficirji na karti zamanejo svobodno prekomorsko pot od Tilmenta do Trsta, kar so poveljniki naše torpedovke Vučetić in njegova dva oficirja, kapetan Gebauer in Ante Radić, storili. Po oni min prosti progi so morale Antantne vojske ladje pluti iz Benetk v Trst, ako so ga hotele doseči brez škode.

Zastopnik lastnika ladje, to je Narodnega vijeća, dr. Ljubomir Tomašić je poslal iz Benetk na naslov Jugoslovenskega Narodnega odbora v Parizu preko komandanta admirala Marzole dve brzojavki: eno o prihodu torpedovke v Benetke, drugo o odhodu in uspehih delegacije.

Parlamentarci so odpluli iz Benetk v nedeljo 3. novembra 1. 1918. ob 7. zjutraj in dospeli v Trst istega dne ob 2. popoldne. Šli so naravnost v odbor za javno varnost, ga obvestili o svojem delu ter mu izročili pismeni odgovor generala Diaza.

Trst je zasedla italijanska vojska

Dve uri kasneje so že priplule v Trst prve italijanske torpedovke pod poveljstvom generala Karla Pettiti di Roretto. Priplaval se je na torpedovki »Audace« ter izjavil, da je prišel v Trst, da ga osvoji in zasede (per diritto di conquista e di occupazione).

Tako se je izvršil pohod italijanske vojske v Trst 3. novembra 1. 1918. ob 4. popoldne, torej trinajst ur za tem, ko je na italijanski fronti istega dne ob 3. zjutraj službeno prenehalo streljanje in so se ustavile sovražnosti.

Isti večer je imel tudi odbor za javno varnost svojo zadnjo sejo. Prečitalo se je poročilo delegatov parlamentarcev o njihovem posredovanju za pomoč Trstu, nato pa je predsednik odbora Valerio sporočil, da je po odredbi generala Pettiti di Roretto odbor za javno varnost razpuščen.

Trst se je izpremenil v Trieste.

Reka najprej v naših rokah

Za Trstom največje pomorsko trgovsko mesto bivše monarhije je bila Reka. Od svojih 42.000 prebivalcev leta 1918. je štela najmanj polovico Jugoslovenov, ki pa niso imeli primernega vpliva na mestno upravo, ker so Madžari Reko kot svoj »corpus separatum« sistematično potujčevali in favorizirali v mestu vsakogar, samo ne Jugoslovenov. In nasprotju s Trstom je bila Reka obilno založena z življenjem in vojnimi potrebščinami, saj je preko Reke monarhija zalagala svojo vojsko v Albanijo. J. V. Macdonald, ki je kot angleški oficir v prevratni dobi živel na Reki, trdi, da je bilo po tamšnjih skladiščih in ladjah od italijanske okupacije živeža in vojnega materiala najmanj za pol milijarde kron. Samo tobačna tovarna je imela gotovih izdelkov za dvajset milijonov kron. Vse to smo mirno prepustili Italijanom, čeprav smo bili sedemnajst dni mi gospodarji Reke.

Prvi so na Reki svojim tlačiteljem odrekli pokorščino vojaki Jelatičevega pehotnega polka 79., ki so se v vojašnici že 23. oktobra 1. 1918. uprli ter izvedli hrvaško zastavo. Odprli so ječe reškega tribunala, osvobodili politične jetnike in s tem dali znak za splošen upor. Splošno zbegnanost so kot povod izrabljali temni elementi ter pričeli nasilstva.

Reški Italijani in italijanski so urno sestavili svoj narodni svet, nazvan Consiglio Nazionale, ki ga je vodil dr. Grossich starejši. Sami brez moči so pričeli takoj drugo jutro po vojaškem uporju pogajanja z Narodnim vijećem na bližnjem Sušaku, ki mu je predsedoval dr. Andre Bakarčić. 30. oktobra je sušaško Narodno vijeće prevzelo kraljevsko ogrsko gubernijo na Reki, o čemer je bil takoj sestavljen zapis.

Reška mestna uprava je bila splošno poverjena predstojniku kr. kotarskega oblastva na Sušaku Konstantinu Rojčeviću, ki je kasneje prevzel upravo javne varnosti, dočim je osrednje Narodno vijeće v Zagrebu med tem imenovalo posebne velikega župana za Reko. Madžarsko-italijanska Flume se je umaknila jugoslovanski Reki, na mestnem stolpu in na mestninovih palači je zavihrala naša trobojnica, veliki župan dr. Rihard Lenac je prevzel oblast. Vse to se je vršilo z neverjetno naglico in mirnostjo, ki je zaprepstila našemu življu prej toliko sovražne tuje. Madžari so po večini pobegnili, Italijani in italijanski pa so se zgornji okoli svojega voditelja in reškega župana dr. Via mlajšega ter skupno s svojim laškim narodnim svetom po radiu zaprosili italijansko vojsko mornarico, ki je bila tedaj že v Pulju za zaščito.

Prihod Italijanov

Seveda se tudi v tem primeru niso pustili »zastopniki Antante« dvakrat prositi in 4. novembra sta zapluli v reško pristanišče dve italijanski vojni ladji s križarko »Emanuele Filiberto«. Admiral Raineri je izjavil našemu velikemu županu, da je prišel ščit svoje sonarodnjake na njihov poziv, ker so se vršili v mestu nemiri.

Ta očitna pretveza je strelizna reške Jugoslovene, ki so zavezniško mornarico po zdravili ob njenem prihodu v reško luko z ogromno množico 25.000 reških in okoliških naših ljudi z nad štiristo prapori. Na mestnem stolpu so prislekli sneli našo trobojnico in jo nadomestili z italijansko trikoloro. Pa je nekdo snel spet trikoloro in izvesil našo trobojnico. Nekaj časa sta plapolali z mestne hiše celo obe narodni zastavi pa že drugi dan po prihodu Italijanov naše ni bilo več na stolpu. Sicer se pa v mestno upravo one dni Italijani niso

niti najmanj vmešavali.

Da se primerno zaščitijo naša oblastva ter vzdržita red in mir, je sušaško Narodno vijeće zaprosilo Zagreb in vrhovno vojno poveljstvo v Beogradu, da pošlje na Reko potrebno število srbskih vojakov. In prišli so.

15. novembra je strumno korakal v mesto drugi bataljon 5. pehotnega polka pod poveljstvom podpolkovnika Ljubomira Maksimovića. Nepopisno je bilo veselje našega naroda, silen je bil njegov ponos, a neizmeren je bil strah reških italijancev in admiral Rainerija. Čeprav so isti dan priplule na Reko tudi angleške in francoske vojne ladje, to italijanskega admirala ni skrbelo, le bataljon srbskih vojakov mu je delal preglavico. Takoj je zahteval, da se umaknejo 10 km z Reke.

Naše čete so se morale umakniti

In pričela so se pogajanja med predstavnikoma zaveznikov in naših oblastev, ki so se končala tako, da so se naše čete 17. novembra res umaknile z Reke 10 km daleč. Pri tem se je admiral italijanske vojske mornarice obvezal s častno besedo, da italijanske čete ne bodo zasedle Reke. Pa se je dogodilo še istega dne ob 4. popoldne, ko se naše, to je srbske čete, še niso niti povsem umaknile od mestnih zidov, da so se na drugem koncu mesta že tihotapile na Reko italijanske brigade »Granatieri« in »Sessia«. Čez dva dni so se preostali dobroljci primorskoobrambnega oddelka pod vodstvom podpolkovnika Petra Teslica na višje povelje zapustili Reko, ki je bila »tem rešena jugoslovenskega varuštva ter je z vsem svojim silnim bogastvom nemoteno padla v roke »Zmagovalcem«.

Od 17. novembra 1. 1918. za tuji svet ni več Reke, obstoja le še Flume. **Jadran»**

TEDEN DNI FILMA

Smrt kosi v Hollywoodu

Po številnih senzacijah, ki so bile v zadnjih letih zvezane z obstojem tega mesta, se je letos Hollywood zresnil.

Saj je bilo letošnje poletje za Hollywood čas strahu in žalosti.

Zlasti meseca julija je skoraj vsak dan umrl kakšen znan odličen filmski igralec. Smrti vzrok nekaterih je doslej še nepojasnjen. Omenimo naj samo najvažnejše igralce in igralke, ki jih je pokosila smrt.

Prva je bila velika igralka materinskih vlog Marija Dresslerjeva.

Marija Dresslerjeva v svojem prvem večjem filmu »Anna Christie«

Bila je hči nekdanjega nemškega častnika, ki se je po poroki z neko Angležinjo preselil v Kanado in se tam s težavo preživljal kot učitelj glasbe. Marija je prišla na svet leta 1870. v Cobourgu. Nikoli ni bilo denarja pri hiši, njena otroška leta so zasenčevala večne skrbi njenih staršev. Ko je nekoliko dorasla, se je godilo njenim staršem tako slabo, da je morala izrabiti vsako prilžnost, da je sama kaj zaslužila. Pridruživši se je neki potujoči gledališki družbi in tako prišla od dna navzgor, kakor toliko danes slavnih ameriških gledaliških in filmskih zvezd.

Ko je nekdo gostoval v hollywoodskem gledališču, je dobila ponudbo, da bi nastopila v filmu. Tam je bila partnerica nekega komika, ki je bil takrat še skoraj neznani. Tem bolj pa je znan dandanes: bil je sam Charlie Chaplin. Vendar pa je ostalo samo pri tem filmu, ker je morala gledališka družba odpotovati drugam.

Ko je izbruhnila vojna, je začela prirejati povsod po državi gledališke predstave za ranjence. Ko pa se je po končani vojni hotela vrniti k gledališču, je dobila povsod zaprta vrata.

Občinstvo je takrat zahtevalo nove vrste zabavo. In zlasti samo mladost in lepote. Tudi se je začel zanj hoditi čas čakanja, pomanjkanja in večnih denarnih zadreg. Toda še je bilo dosti ljudi, ki so verjeli v Marijino umetniško poslanstvo. Slavni karakterni igralec Lon Chaney je večkrat opozoril vodilne gospode pri družbi MGM na nadarjenost te igralke, toda gospode so se je spomnili šele takrat, ko je bil Chaney že mrtev in ko so potrebovali za Angleško verzijo filma »Anna Christie« igralko, ki bi predstavljala staro vlačugo iz pristanišča.

Ko so začeli ta film igrati, je postala ta žena, ki je doslej ni hotela angažirati nobena družba, v najkrajšem času najbolj iskana igralka. Takrat je bila Marija že v 57. letu Od njenih najboljših filmov so evropskemu občinstvu najbolj znana dela »Tvoja mati« in »Ema, bi« družine.

O Mariji Dresslerjevi govore, da je nekoč izrekla tele prelepe besede: »Tisti ljudje, ki živijo največ, ki mu največ dajejo.« Tudi ona je imela bogato življenje. Za njo žalujejo milijoni ljudi, toda tega niso mogli pokazati. Kajti po njeni želji ni nihče zvedel za dan in uro njenega pogreba. Pokopali so jo tiho, na skrivaj.

★

Morda se nekateri prijatelji filma še spominjajo Lewa Codya, ki je bil eden najprijetnejših filmskih komikov Amerike. Umrl je med delom pri svojem zadnjem filmu »Shoot the Works«. Podlegel je srčni bolezni, ki mu je že dolga leta grenila življenje.

Malo dni nato se je smrtno ponesrečila njegova partnerica v istem filmu. Usoda jo je zadela pri neki skrivnostni avtomobilski nesreči šele v dvajsetem letu je bila in leta 1930 so jo proglasili za »Miss Universe«, najlepšo ženo sveta. Pred kratkim je lepa Dorothy Dell podpisala svojo prvo pogodbo za film.

Zanimivo je, da je že pred tremi leti ta igralka na čudežen način ušla smrti. Takrat bi se bila morala udeležiti izleta na jahti nekega bogatega Američana. V poslednjem trenutku pa je lastniku jahte sporočila, da je ne bo. Neznana slutnja ji je izlet odsvetovala. Dve uri nato se je jahta potopila in večina udeležencev izleta je našla smrt v valovih.

Lillian Tashmanova, ena najbolj znanih zvezdnic nemega filma, žena, ki so jo imenovali »najelegantnejšo gospo v Hollywoodu«, je prav tako iznenada umrla. Njene filmi so danes še skoro pozabljeni, vendar pa se je je nedvomno še marsikdo spominjal iz filmskih dram, kjer je bila partnerica najznamenitejših ameriških karakternih igralcev. Bila je poročena z igralcem Emundom Loweom.

Russ Colombo, ki je bil po Bingu Crosbyju najprijetnejši pevec v radiu in se udeleževal tudi v filmu, kjer so ga kritiki proglasili za naslednika Rudolfa Valentina, je umrl, ko je nekega dne padel iz majhne višine.

Zaradi njega se je dala lepa zvezdnica Carola Lombardova ločiti od svojega moža Williama Powella. Russ Colombo se je ponesrečil teden dni po poroki z njo.

In seriji smrti menda še ni zaključena. Edwina Boothova, glavna igralka v filmu »Trader Horn«, leži že dve leti. Obolela je na neki neznan tropski bolezni, ki si jo je bila nakopala pri tem filmu. Tudi onj pravijo zdravniki, da ne bo več dolgo živel.

Zdaj ne govore v Hollywoodu ni več o pikantnih sporih med Marleno in njenim režiserjem Sternbergom, ali pa o Greti in Roubenam Mamouljanu, ali pa o Gloriji Swansonovi in Herbertu Marshallu. Molče in molk pomeni vprašanje k usodi »Who will be the next?« »Kdo bo naslednji?«

„Mala trafika“

V kratkem bomo videli v Ljubljani prav lep film, ki bo nedvomno zbudil med občinstvom dosti zanimanja. Imenoval se bo »Mala trafika« in igralci, ki v njem nastopajo, pričajo, da bo film res prvovrstno delo. Imena: Willy Fritsch, Käthe von Nagy, Adela Sandrock, rajna Hansi Niese, Hans Moser in drugi pokažejo v njem vse svoje znanje.

Dvoda Petrinova ima majhno trafiko na Dunaju in dve hčeri. Starejša, Leonija, je poročena z uradnikom Antonom, mlajša, Gerti, pa se prav tedaj vrača po izpitu k svoji materi. Tam izve, da je začela lahko miselnost Leonija ljubimkati z nekim grofom Marenziem. Slučajno pride grof Marenzi na malo trafiko, da bi odondel telefoniral. Tedaj se mu pridruži Gerti, da bi preprečila sestanek med grofom in Leonijo. Vse poskusi da bi se je otrese, pa se je ne more Iz tega nastanejo zapleti, ki pa se naposled razpletejo v splošno zadovoljstvo.

Filmske novosti

V kratkem bo izdela najnovejši film Vlaste Buriana »Zlato telec«. Izdelujejo ga v dveh verzijah, nemški in češki. V nemški verziji bo igrala glavno žensko vlogo Dolly Haas.

Jackie Coogan je bil angažiran za celovrstno filmov z Divjega zapada. V Ameriki izdelujejo nov film iz Schubertovega življenja. Glavno vlogo bo imel večkratni partner Grete Garbo Nils Asther.

Družba Universal pripravlja nadaljevanje filma »Frankenstein«. Imenoval se bo »Frankensteinova nevesta«. Glavno vlogo

bo igral spet Boris Karlov. Njegova partnerica bo Mae Clark.

Mae West, ki je doslej igrala večinoma vloge zapeljivk in žena dvomljive vrednosti, je dobila veliko vlogo v filmu »Zdaj sem dama«.

Režiser Aleksander Korda izdeluje v Londonu film »Jozef in njegovi bratje« po znanem romanu Thomasa Manna. Film bo izdela v barvah.

Filmske zanimivosti

Gustav Diessi, ki je ostal v nepozabnem spominu po svoji vlogi v filmu »Temnice«, se mudi zdaj na Himalajskem pogorju, kjer izdeluje neka nemška filmska družba zanimiv film.

V Ameriki so začeli listi Hearstovega koncerna kampanjo proti veliki filmski umetnici Greti Garbo, ki pa bo najbrž ostala brez uspeha in ji bo več koristila kakor škodovala.

V Hollywoodu zaposlujejo 220 stalnih filmskih pisateljev. Družba Metro, ki ima največ zvezdnikov, ima tudi največ takih pisateljev, namreč 65, ki imajo vsi stalno plačo. Pri Paramountu jih imajo 51, 32 pri družbi Warner Brothers, 22 pri Foxu, 18 pri Columbiji, po 16 pa pri družbah Universal in RKO.

Mlada filmska igralka Truus van Aalten, ki smo jo včasih večkrat srečali v nemških filmih, je zdaj najbolj zaposlena igralka pri holandski filmski družbi »Cinetone«.

Johen Gilbert se je nedavno ločil od svoje četrtne žene Virginije Bruce. Dati ji je moral 42.500 dolarjev odpravnine in še precejšnjo mesečno rento.

Lupe Velez se je ločila od svojega moža Jonnyja Weissmüllerja, znanega igralca iz »Tarzana« in nekdanjega svetovnega prvaka v plavanju. Kot vzrok ločitve navaja možovo surovost.

Georgetta Bancroftova, hči znanega ameriškega karakternega igralca, ki je pravkar dovršila svoje 17. leto, je začela igrati v filmu in obetajo ji prav lepe uspehe.

IZNEVERIL
jo je
njen puder!

Včasih je imela blesteč nos, včasih debele plasti pudra, kar je bilo videti še grše. Če bi bila le poznala skrivnost »mat odraza«!

Navadni pudri absorbirajo naravno vlago kože. Potem se kaj hitro pretvarjajo v blesteče testo. Kemiki pa so iznašli način proizvodnje pudra, ki »ne absorbira«. To je patentirani način Tokalona. Zato že enkratna uporaba pudra Tokalona daje baržunast videz nalogi rožnatim lizcem, ki ostane ves dan.

Dražestven »mat odraz« pudra Tokalona vam bo dal trajno ljubeč tako naravnega videza, da bo ostal puder sam popolnoma neopažen. Recite gredemu blestu zбоgom, zбоgom za vedno recite debeli in grdi plasti pudra. Kupite še danes škaflo pudra Tokalona.

Mali oglasi

Sobo odda

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Sobo

»Sobno« vhodno oddajo boljšemu gospodu v Strelniški ulici 61ev 22 32791-23

Kapital

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

15.000 Din posojila

Vsem državljanom in samoupravnim »občinam« pridobljeno pravico do penzije podeljuje mo do

Toplo zimsko perilo

robarice, nogavice itd. do bise toke poceni pri treh P. M. Schmitt, Ljubljana. Pred sklopi 2. Lingarjeva ulica. Ponor na izlobo in »asistenci« 290-6

Prodaj

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za sifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Pokušajte Kovačev

Biserluk

proizvodnja »Feingolde